

Usporedba glazbenih preferencija učenika osnovne i srednje škole prema klasičnoj glazbi

Mendiković Đukić, Antonella

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:855305>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANTONELLA MENDIKOVIĆ ĐUKIĆ

**USPOREDBA GLAZBENIH PREFERENCIJA UČENIKA OSNOVNE I SREDNJE
ŠKOLE PREMA KLASIČNOJ GLAZBI**

Diplomski rad

Pula, listopad 2020. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANTONELLA MENDIKOVIĆ ĐUKIĆ

**USPOREDBA GLAZBENIH PREFERENCIJA UČENIKA OSNOVNE I SREDNJE
ŠKOLE PREMA KLASIČNOJ GLAZBI**

Diplomski rad

JMBAG: 0082046787, redovita studentica

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Psihologija glazbe

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: psihologija

Znanstvena grana: ostale primijenjene psihologije

Mentorica: doc. dr. sc. Marlena Plavšić

Sumentorica: izv. prof. dr. sc. Sabina Vidulin

Pula, listopad 2020. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Antonella Mendiković Đukić, kandidatkinja za magistru glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica
Antonella Mendiković Đukić

Pula, listopad 2020. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Antonella Mendiković Đukić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „*Usporedba glazbenih preferencija učenika osnovne i srednje škole prema klasičnoj glazbi*“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Pula, listopad 2020. godine

Potpis
Antonella Mendiković Đukić

PREDGOVOR

Obavljajući obaveznu praktičnu nastavu u sklopu predmeta *Metodika nastave glazbe* i *Metodički praktikum*, primijetila sam da vrlo mali broj učenika pokazuje zanimanje prema klasičnoj glazbi. Stoga me zaintrigiralo pitanje *Što mogu učiniti da učenicima približim njima tako daleki glazbeni žanr kao što je klasična glazba?* Spoznala sam da je prva stvar koju moram učiniti da bih došla do odgovora, vidjeti što to utječe na to da učenici pokazuju malo zanimanje za klasičnu glazbu, odnosno na koja glazbeno-stilska razdoblja reagiraju s većim zanimanjem, a na koje sa slabijim zanimanjem. Smatrala sam da je to polazna točka koju moram saznati da bih znala krenuti dalje i kreativnije osmišljavati nastavne sate.

Završni rad pod nazivom *Glazbene preferencije učenika osnovne škole prema klasičnoj glazbi* donio mi je uvid u preferencije učenika dviju pulskih osnovnih škola, međutim smatrala sam da je potrebno istraživanje proširiti na srednje škole te je ovaj rad nastavak završnoga rada.

Želja mi je da rad bude koristan svim učiteljima i nastavnicima glazbene kulture i umjetnosti te da ih potakne na razmišljanje o njihovim učenicima, o preferencijama koje njihovi učenici imaju prema glazbi kojoj su izloženi na nastavnim satima te da budu kreativniji u kreiranju svojih nastavnih jedinica.

Veliko hvala ravnateljici Osnovne škole Kaštanjer Nadi Crnković i ravnateljici Osnovne škole Monte Zaro Branki Sironić, ravnatelju Gimnazije Pula Filipu Zoričiću, učiteljicama Tatiani Giorgi i Štefici Čeh te nastavnicama Sanji Vlačić i Eldi Duras jer su mi velikodušno ustupili svoje vrijeme i učenike da bih mogla provesti svoje istraživanje.

Rad posvećujem svojim roditeljima koji su od mojih prvih glazbenih koraka moj vjetar u leđa.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
1.1. Dob i glazbene preferencije	9
1.2. Rod i glazbene preferencije	14
1.3. Glazbena poduka i glazbene preferencije	18
1.4. Poznatost i glazbene preferencije	23
1.5. Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlancov model).....	26
2. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA.....	31
3. METODA.....	32
3.1. Uzorak.....	32
3.2. Instrumenti	32
3.3. Postupak	34
4. REZULTATI I DISKUSIJA	35
4.1. Dob i preferencija klasične glazbe	35
4.2. Rod i preferencija klasične glazbe	37
4.3. Izvanškolska glazbena poduka i preferencija klasične glazbe	41
4.4. Poznatost i preferencija klasične glazbe	43
5. ZAKLJUČAK	45
6. LITERATURA.....	47
PRILOZI	54
Prilog 1. Upitnik za osnovnu školu	54
Prilog 2. Upitnik za srednju školu	55
Prilog 3. Potvrda povjerenstva za procjenu etičnosti istraživačkog nacrta	56
SAŽETAK.....	57
ABSTRACT	58

1. UVOD

Glazba se nalazi svuda oko nas, nadohvat nam je ruke i sluša se u različitim kontekstima. Kod kuće ju slušamo preko radija, televizije i računala, sluša se putem mobitela i drugih prijenosnih uređaja za reprodukciju glazbe u različitim situacijama: pod odmorom u školi, na poslu, na treningu. Čujemo ju u koncertnim dvoranama i kazalištima, ali i na ulicama gdje do nas dopire iz kafića ili od uličnih svirača. Glazbom se mogu prenijeti određene poruke ili se pak njome neke poruke mogu naglasiti i pojačati. Ponajprije, glazba ima zabavnu ulogu, uz koju se ljudi opuštaju, druže i zabavljaju; ona je nezaobilazan faktor u oglašavačkoj i komercijalnoj industriji. Ukratko, glazbu danas ne možemo izbjeći i dio je naših života. „Odjednom postajemo svjesni da je slušanje glazbe trend, moda, način života, vlastiti pečat“ (Vidulin, Plavšić i Žauhar, 2020: 17). Time svaki čovjek gradi svoj glazbeni identitet, a veliku ulogu njegovoj izgradnji čine društvo i obrazovanje.

Glazbeni se identiteti čovjeka razvijaju tijekom cijeloga života. Mijenjaju se pod utjecajem različitih faktora, kao što su ljubav prema glazbi, prilike, vjerovanje u sebe, glazbene preferencije, prijatelji, obitelj, obrazovno okruženje (uključujući učitelje) i kulturno okruženje. Budući da škola ima veliki utjecaj na oblikovanje osobnoga, kulturnoga i nacionalnog identiteta učenika, iznimno je važno da glazbeni pedagozi učenicima omoguće bavljenje raznolikim glazbenim aktivnostima da bi omogućili razvoj glazbenih identiteta (Hallam, 2017; Vidulin, 2018a).

Nastava se glazbe u osnovnoj školi odvija pod nazivom Glazbena kultura, a u srednjoj školi pod nazivom Glazbena umjetnost. Sastoji se od nekoliko područja: slušanje i upoznavanje glazbe, pjevanje, sviranje i glazbeno pismo te stvaralaštvo. Predmet Glazbena kultura pretežito sadrži sve navedene aktivnosti, dok se nastava Glazbene umjetnosti u većini svodi samo na područje slušanja i upoznavanja glazbe, a ostale se aktivnosti rijetko provode. Uvođenjem reforme nastave 2006. pod nazivom *Hrvatski nacionalni obrazovni standard (HNOS)*, nastava je glazbe u osnovnoj školi organizirana po *otvorenome modelu* gdje je područje slušanja i upoznavanja glazbe postalo jedino obavezno, dok su ostala područja ostavljena na odabir učiteljima glazbe prema željama i mogućnostima učenika (Nastavni plan i program, 2006). Prema posljednjoj reformi školstva *Škola za život*, usvojen je novi

Kurikulum nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije (2019) koji unaprjeđuje kvalitetu i korisnost prethodnih kurikuluma i uzima u obzir doprinos HNOS-a. Učenje se i poučavanje predmeta Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti ostvaruje trima domenama koje se povezuju i nadopunjuju te sadrže različite aktivnosti: (A) Slušanje i upoznavanje glazbe, (B) Izražavanje glazbom i uz glazbu (sadrži aktivnosti pjevanja, sviranja, glazbenih igara, glazbenoga stvaralaštva i pokreta uz glazbu) i (C) Glazba u kontekstu. Organizacija nastave glazbe prema novome kurikulumu nije orijentirana samo na slušanje i upoznavanje glazbe kao dominantno područje, već su sve domene važne. Realizacija određene domene u većem ili manjem omjeru uvjetovana je uzrastom učenika i odgojno-obrazovnim ciklusom (Vidulin, 2020a) te podrazumijeva „visok stupanj slobode u odabiru i oblikovanju nastavnih sadržaja, primjeni različitih strategija i metoda učenja i poučavanja, kao i različitih pristupa vrednovanju“ (Kurikulum nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019: 7).

Pozitivni su učinci aktivnoga provođenja različitih glazbenih aktivnosti na nastavi glazbe brojni. Sviranje djeluje na povezivanje funkcija lijeve i desne polutke mozga što utječe na razvoj kognitivnih i motoričkih sposobnosti. Učenik sviranjem upoznaje osnove glazbenoga pisma te vježba koncentraciju, preciznost i strpljivost (Vidulin, 2018b). Pjevanjem učenici razvijaju glasovne sposobnosti, pravilnu i jasnu artikulaciju, vježbaju čistu intonaciju i izražajnu interpretaciju vokalnog djela (Vidulin i Cingula, 2016). Glazbeno stvaralaštvo potiče razvoj umijeća i znanja, kritičko i kreativno mišljenje (Vidulin, 2020b). Slušanjem glazbe učenik upoznaje različite glazbene stilove, instrumente, glasove, uči analizirati glazbu koju čuje te kritički i estetski vrednovati poslušano.

Prema rezultatima istraživanja Šulentić Begić, Begić i Pušić (2020) učenici četvrtoga, šestoga i osmoga razreda imaju pozitivne stavove prema nastavi glazbe, a najviše im se sviđa pjevanje, potom slušanje glazbe i glazbene igre. Vidulin i Cingula (2016: 47), također, zaključuju da je pjevanje najomiljenija aktivnost na nastavi te razlog tome nalaze u stajalištu učitelja da za tu aktivnost nije potrebna nikakva posebna priprema učenika jer „za pjevanje ne treba poznavati note niti biti glazbeno obrazovan“.

Klasična glazba¹ je temelj poučavanja u nastavi glazbe te se na nju stavlja poseban naglasak. U istraživanju koje su proveli Šulentić Begić i Begić (2014), većina ispitanih učenika I. gimnazije u Osijeku tvrdi da voli slušati klasičnu glazbu na nastavi, međutim smatraju da nastava glazbe ne utječe na formiranje njihova glazbenog ukusa. S druge strane, rezultati istraživanja koje je provela Vidulin (2013) upućuju na to da, iako klasična glazba nije među prvima na listi preferencija učenika osnovne i srednje škole, ispitanici smatraju da nastava glazbe utječe na formiranje njihova ukusa. Upravo smo zato za potrebe istraživanja ovoga rada uzeli klasičnu glazbu kao ishodište proučavanja glazbenih preferencija.

„Samo se slušanjem [...] može upoznati velika glazba, samo se slušanjem može razviti glazbeni ukus i kritičan odnos prema glazbi [...]“ (Rojko, 2012: 71), a kritičkom evaluacijom glazbe koju sluša, pojedinac pod određenim uvjetima stvara preferencije prema toj glazbi. Preferencija je, kako ju objašnjava Klaić (1985), prednjačenje, odnosno više cijiniti ili davati prednost nekome ili nečemu, a kada preferenciju stavimo u kontekst glazbe i davanje prednosti određenome glazbenom stilu ili pojedinoj glazbi, tada govorimo o glazbenoj preferenciji. Glazbena je preferencija za razliku od glazbenoga ukusa, kratkoročna procjena sviđanja neke glazbe, dok je glazbeni ukus „svojevrсна ukupnost svih preferencija pojedinca“ (Radoš, 2010: 305). Glazbene preferencije nastaju i mijenjaju se pod utjecajem različitih skupina čimbenika (kognitivni čimbenici, emocionalni čimbenici, fiziološka pobuđenost, kulturni i društveni čimbenici, ponavljanje i poznatost glazbe, karakteristike glazbe te osobine slušatelja). U ovome smo radu istražili kako se glazbene preferencije mijenjaju u odnosu na dvije skupine čimbenika: ponavljanje i poznatost glazbe te osobine slušatelja (dob, rod i glazbena poduka).

1.1. Dob i glazbene preferencije

Iz osobnoga je iskustva svima poznato da se glazbene preferencije mijenjaju ovisno o dobi. Glazba, koja se nama ili našim bližnjima možda nije sviđala kada smo

¹ Klasična, umjetnička i ozbiljna glazba termini su koji se usporedno upotrebljavaju da bi se napravila razlika od ostalih vrsta glazbe – popularne i tradicijske glazbe. U ovom radu koristit će se izraz klasična glazba.

bili mlađi, s godinama se počinje sviđati. Ili obrnuto – ono što nam se ranije sviđalo, kasnije više nije. Mnogi istraživači motivirani pitanjem utjecaja dobi na promjenu glazbene preferencije pozornost posvećuju istraživanju upravo te osobine slušatelja i kako se glazbena preferencija mijenja tijekom vremena u odnosu na dob.

Počeci glazbenoga ponašanja vidljiva su i prije rođenja djeteta (Parncutt, 2006; prema Dobrota i Reić Ercegovac, 2016), dok su Lafuente i suradnici (1998) dokazali da glazba koja se sluša u prenatalnom razdoblju ima pozitivan utjecaj na postnatalni razvoj. Rezultati su njihova istraživanja pokazali da su djeca majki koje su slušale glazbu napredovala značajno bolje od djece majki koje nisu slušale glazbu u vidu naprednijih motoričkih vještina, boljega jezičnog razvoja i superiornosti u određenim kognitivnim ponašanjima. Ullal-Gupta i suradnici (2013) naglašavaju da novorođenčad više vole glazbu koju su slušala prenatalno te da biraju zvukove koji dijele strukturne značajke sa zvukovima koje su slušali u maternici. Dojenče u dobi od četvrtoga do šestoga mjeseca već pokazuje zanimanje za glazbu, primjerice okretanjem prema izvoru zvuka. Tijekom cijeloga predškolskog razdoblja zadržava se sklonost reakcije na glazbu s izraženijim ritmom, a oko četvrte godine života dijete počinje smišljati svoje nestvarne pjesme. Nadalje, dijete u dobi od pete i šeste godine pokazuje značajan napredak u održavanju ritma uz poznavanje teksta, dok između šeste i devete godine života dolazi do nagloga razvoja glazbenih vještina u vidu izraženije interpretacije melodije i ritma (Novosel i Rončević, 2002/2003; prema Sokolov, 2018).

Glazba je sastavni dio života svakoga čovjeka, naročito kod adolescenata². Jedno istraživanje pokazuje da adolescenti u SAD-u provode u prosjeku dva do tri sata dnevno slušajući glazbu (Rideout, Foehr i Roberts, 2010). Druga pak istraživanja pokazuju da adolescenti u razdoblju od sedmoga razreda osnovne škole do četvrtoga razreda srednje škole provode čak više od 10 000 sati slušajući glazbu što je gotovo jednako vremenu koje provedu školi (Schwartz i Fouts, 2003). Sve to dokazuje koliko glazba ima veliki značaj kod adolescenata. Rezultati su istraživanja Reić Ercegovac, Dobrote i Surić (2017) pokazali da učenici mlađe adolescentske dobi općenito vole slušati glazbu, najveći udio ispitanih učenika sluša glazbu oko sat

² Adolescencija obuhvaća razdoblje od 10./11. godine do 20. godine života i dulje. Dijeli se na ranu adolescenciju (od 10./11. do 14. godine), srednju (od 15. do 17. godine) i kasnu adolescenciju (od 18. do 20. godine i dulje) (Lacković-Grgin, 2006).

vremena dnevno te najviše preferiraju popularnu glazbu, posebno domaći *pop* i *pop-folk* te stranu *pop* glazbu.

Kako navode Hargreaves, North i Tarrant (2006) u svome radu, značenje glazbe za čovjeka do adolescencije raste, a zatim polagano pada. Zato je adolescentska dob najčešće ispitana dobna skupina jer je u adolescenciji glazbeni izričaj pojedinca u značajnoj mjeri pod utjecajem glazbenoga izričaja okoline, odnosno skupine vršnjaka u kojoj se adolescent kreće, a značenje glazbe je za adolescenta veće.

U istraživanju koje su provele Dobrota i Reić Ercegovac (2017) vidljivo je da mladi u dobi od 18. do 28. godine u Hrvatskoj u svoje slobodno vrijeme najviše slušaju popularnu, *rock*, *pop-folk* glazbu, dok najmanje slušaju *techno/house*, *heavy-metal* i *folk* glazbu. Od 341 ispitanika, jedan je odgovorio da u slobodno vrijeme sluša klasičnu glazbu, a dvoje je odgovorilo da slušaju duhovnu i klapsku glazbu. Ti rezultati ne iznenađuju, ako u obzir uzmemo prosjek godina ispitanika, a ujedno i potvrđuju svojevrsnu „nezainteresiranost“ za glazbene vrste koje izlaze iz okvira *mainstream* glazbe.

Vrlo je sličan rezultat u istraživanju dobio i Trbojević (2019). Na uzorku od 632 studenta Sveučilišta u Zagrebu prosječne dobi od 23 godine, pokazao je da su omiljeni glazbeni stilovi studenata *rock* ili *blues*, domaća *pop-rock* glazba, strana *pop* (komercijalna) glazba i strana alternativna (*indie*) glazba. Sa suprotne strane, glazbeni su stilovi koje studenti najmanje vole *hip-hop* i *turbofolk* glazba. Klasična glazba se u ovome istraživanju našla u sredini ljestvice glazbenih preferencija stilova sa čak 42,3 % ocjenom *sviđa mi se*.

Slične rezultate donosi i istraživanje Vidulin (2012) prema kojem učenici u razdoblju od petoga razreda osnovne škole do učenika četvrtoga razreda srednje škole najviše preferiraju *pop* i *rock* glazbu, dok najmanje preferiraju *r'n'b* i *jazz* glazbu. Klasična se glazba i u ovome istraživanju našla na sredini ljestvice glazbenih preferencija. Nadalje, istraživanje pokazuje da učenici petoga razreda osnovne škole i četvrtoga razreda srednje škole pokazuju veće zanimanje prema klasičnoj glazbi u odnosu na učenike osmoga razreda osnovne škole i prvoga razreda srednje škole.

U istraživanju koji su provele Vidulin, Milovan-Delić i Valić (2020) na uzorku od 90 studenata Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli (studenti glazbe i humanističkih znanosti) i Sveučilišta u Rijeci (studenti medicine) srednje dobi 22,3 godine, rezultati pokazuju da od 21 ponuđenoga glazbenog žanra studenti najviše preferiraju *pop*, zatim *rock*, narodnu, *dance*/elektronsku glazbu te klasičnu glazbu, dok se glazbe svijeta i *new age* glazba nisu uopće našle zastupljene kod tih sudionika. Studenti obaju sveučilišta naveli su *pop* glazbu kao onu koju najviše preferiraju, međutim, drugo se i treće mjesto preferencija razlikuje kod studenata Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i Sveučilišta u Rijeci. Studenti su glazbe i humanističkih znanosti naveli *rock* glazbu kao sljedeću koju najviše vole slušati, dok je *dance*/elektronska glazba zauzela treće mjesto. Studenti su medicine na drugo mjesto smjestili narodnu glazbu, a slijedi ju *rock* glazba.

U usporedbi s prethodnim istraživanjima, Hargreaves, Comber i Colley (1995) u svojem su istraživanju također došli do rezultata da glazbene preferencije i dob koreliraju u smislu opadanja preferencija prema ozbiljnim glazbenim stilovima³ s porastom godina ispitanika. Na uzorku su od 278 britanskih srednjoškolaca u dvima dobnim skupinama (11/12 godina i 15/16 godina) ispitali učinak dobi, roda i glazbenoga obrazovanja na preferencije 12 glazbenih stilova. Iako nije bilo značajnih interakcija između dobi i roda, pronađeni su učinci dobi na glazbene preferencije. Rezultati pokazuju da je do općega pada sviđanja došlo s godinama što je posebno bilo uočljivo kod ozbiljnih glazbenih stilova, dok su popularni glazbeni stilovi pokazali znatno više razine preferencija kod obiju dobnih skupina.

Delsing i suradnici (2008) u svojem istraživanju o povezanosti glazbenih preferencija adolescenata i karakteristika ličnosti pokazuju da adolescenti u dobi od 12. do 19. godine najviše preferiraju glazbu koju u većini slušaju njihovi vršnjaci (tada su to bili *rock*, *dance* i *pop* glazba). Od 2334 ispitanika, nasumično je odabranih 1044 adolescenta, praćeno kroz intervale od jedne, dvije i tri godine te su rezultati pokazali da su glazbene preferencije relativno stabilne.

³ Autori 12 različitih žanrova dijele u dvije skupine – ozbiljni glazbeni stilovi (klasična glazba, operna glazba i *jazz*) i popularni glazbeni stilovi (*rap*, *house/acid*, *reggae*, *blues*, *heavy-metal*, *country* i *western*, *chart pop*, *folk* i *rock* glazba)

Da su glazbene preferencije povezane s dobi vidljivo je u rezultatima istraživanja koje su proveli Madsen i Geringer (2015) na djeci vrtićke dobi, učenicima (treći i šesti razred osnovne škole, prvi i četvrti razred srednje škole⁴) i studentima preddiplomskih i diplomskih studija i njihovim preferencijama prema klasičnoj glazbi sa sredine 20. stoljeća. Odgovori su ispitanika pokazali da su mlađa djeca dala veće prosječne ocjene preferencija u odnosu na učenike i studente. Djeca su vrtićke dobi i učenici trećega razreda pokazali veću preferenciju za gotovo sve odabrane glazbene ulomke u odnosu na ostale učenike i studente. Nadalje, učenici su šestoga razreda osnovne škole i prvoga razreda srednje škole dali slične odgovore kao studenti preddiplomskoga studija, dok su učenici četvrtoga razreda srednje škole pokazali najmanje preferencija prema klasičnoj glazbi sa sredine 20. stoljeća. Time su autori potvrdili prethodna istraživanja koja također potvrđuju povezanosti dobi i glazbenih preferencija.

Dob se slušatelja pokazala kao važan utjecaj na glazbene preferencije i u istraživanju utjecaja tempa na glazbene preferencije (Dobrota i Mikelić, 2012). Autori su u istraživanju došli do zaključka da učenici četvrtoga razreda osnovne škole više vole glazbu bržega tempa u odnosu na učenike osmoga razreda osnovne škole. Također, u istome je istraživanju prikazano da učenici osmoga razreda, za razliku od učenika četvrtoga razreda, generalno ocjenjuju nižim ocjenama⁵ glazbene primjere iz klasične literature. Iz toga se zaključuje da preferencija prema takvoj glazbi s godinama smanjuje.

Istraživanje koje je proveo Brđanović (2014) donosi rezultate koji upućuju na to da učenici četvrtih razreda srednje glazbene škole u odnosu na učenike prvih razreda srednje glazbene škole više preferiraju glazbene vrste klasične glazbe. Istraživanje je provedeno na 134 učenika prvih i četvrtih razreda srednjih glazbenih škola u Hrvatskoj, a rezultat potvrđuje da učenici četvrtih razreda u većoj mjeri preferiraju glazbu drugih kultura i klasičnu glazbu. Iako nije značajna, postoji tendencija preferencije učenika četvrtih razreda prema *jazz* glazbi i izvornoj narodnoj glazbi. Brđanović takve rezultate opravdava većom naobrazbom starijih učenika u odnosu na mlađe i samim time boljim razumijevanjem različitih vrsta glazbe.

⁴ Navedeni su razredi prijevod razreda u hrvatskome obrazovnom sustavu prema američkome obrazovnom sustavu.

⁵ Rezultati dobiveni Likertovom ljestvicom.

Iz prikazanih rezultata dosadašnjih istraživanja zaključuje se da se glazbene preferencije mijenjaju s dobi, točnije da one za popularne glazbene žanrove rastu, a za klasičnu se glazbu smanjuju. Većina istraživanja koja istražuju utjecaj dobi na glazbene preferencije obuhvaćaju samo učenike u adolescentskoj dobi te je zato za istraživanje u ovome radu obuhvaćena dob učenika od osme do osamnaeste godine, odnosno od drugoga razreda osnovne škole do četvrtoga razreda srednje škole da bismo dobili stvarniji prikaz očekivanoga smanjenja glazbenih preferencija prema klasičnoj glazbi.

1.2. Rod i glazbene preferencije

Kao što su iz iskustvenih razloga očite različite preferencije prema glazbi s obzirom na dob, također su zamjetne i različite preferencije glazbe prema spolu. Od najranije dobi primjetno je da djevojčice više vole nježniju glazbu uz koju često plešu, dok je dječacima privlačnija glazba oštrijega zvuka. To što možemo tumačiti zamjetnim razlikama u glazbenim preferencijama ovisno o spolu, zapravo pripisujemo rodnim, a ne spolnim razlikama. Rod je skup kvaliteta, obilježja i ponašanja što se društveno očekuju od žena i muškaraca te je vidljivo "postojanje razlika i podjela između muškaraca i žena, koje ne proizlaze iz bioloških razlika, već iz kulturalno konstruiranih, stoga relativnih i promjenljivih, ideja o ženskosti i muškosti. Na rodne uloge utječe niz čimbenika: izobrazba, ekonomski status, rasa, dob, etnicitet i dr. Budući da su društveno određene, rodne se uloge i očekivanja mijenjaju i prostorno i vremenski." (Hrvatska enciklopedija, 2020)

Rodne su uloge posebno naglašene kod teorije socijalnoga učenja. Okolina potiče ponašanje koje je socijalno prihvatljivo i u skladu s rodnom ulogom pojedinca, odnosno djeteta. Međutim, djevojčicama je kod definiranja njihove rodne uloge dopušten dulji pronalazak sebe u svojoj rodnoj ulozi i nisu kažnjene za ponašanje koje je tipično za dječake, dok kod dječaka u definiranju svoje rodne uloge to najčešće nije tako, odnosno dječaci često bivaju kažnjavani zbog socijalno neprihvaćenoga ponašanja. Djeca u interakciji s vršnjacima odbijaju ponašanje koje je kulturalno, odnosno rodno neprihvatljivo, što bi značilo da su djeca koja se ponašaju sukladno s rodno prihvatljivim ponašanjem, prihvaćena u svome okruženju,

dok oni koji se ne ponašaju rodno prihvatljivo bivaju odbačeni od društva (Rubin, Bukowski i Parker, 2007).

Što se odnosa roda i glazbenih preferencija tiče, brojni su znanstvenici istraživanjem dokazali da su glazbene preferencije drugačije kod žena i kod muškaraca. Dobrota, Reić Ercegovac i Habe (2019) u istraživanju provedenom na hrvatskim i slovenskim studentima donose rezultate koji pokazuju da muškarci preferiraju glazbu intenzivno-buntovničkoga stila (*punk, heavy-metal, rock* i domaća (hrvatska i slovenska) *rock* glazba), dok žene preferiraju glazbu refleksivno-kompleksnoga stila (klasična glazba, *crossover, jazz, country, soul-funk, gospel* i *evergreen*) i *Slo-yugo pop* (hrvatska i slovenska *pop* glazba, popularna *folk* glazba i glazba bivših zemalja Jugoslavije). Kod glazbe tradicionalno-suvremenoga etnostila (glazbe svijeta, *new age, a cappella* te hrvatska i slovenska tradicionalna glazba) kao i kod glazbe energično-ritmičkoga stila (*pop, rap/hip-hop* i *elektronska* glazba) nisu uočene rodne razlike u preferenciji. Autorice su također zaključile da su žene u usporedbi s muškarcima sklonije glazbi koja omogućuje izražavanje osjećaja i povezivanje s obitelji. S druge strane, kao što je već navedeno, muškarci u usporedbi sa ženama pokazuju veće preferencije prema intenzivnoj i buntovničkoj glazbi koja najčešće služi kao odraz osobnih vrijednosti i/ili političkih stavova.

Nešto drugačije rezultate dobivaju Clark i Giacomantonio (2015) u istraživanju o različitim glazbenim preferencijama i empatiji između osoba u kasnoj adolescenciji i odraslih osoba. Rezultati njihove studije pokazuju da muškarci imaju veće preferencije prema refleksivno-kompleksnoj i intenzivno-buntovničkoj glazbi (klasična, *jazz, heavy-rap* i *metal* glazba), dok žene imaju jaču sklonost prema optimistično-konvencionalnoj i energično-ritmičnoj glazbi (*pop, urbana, plesna* i radio glazba). Razlog se takvim rezultatima nalazi u objašnjenju da se žene „više usredotočuju na izgled, odnose i pitanje prihvaćanja te da su upravo te teme koje su ugrađene u optimistično-konvencionalnoj i energično-ritmičnoj glazbi. Suprotno tome, muškarci se više usredotočuju na pitanja individualizacije i tjeskobe, što su teme ugrađene u refleksno-kompleksnoj i intenzivno-buntovničkoj glazbi.“ (Clark i Giacomantonio, 2015: 59)

U već spomenutom istraživanju Brđanović (2014) uočava da kod srednjoškolaca koji pohađaju glazbenu školu u Hrvatskoj također postoje razlike u

preferenciji glazbe učenica i učenika. Učenici su u odnosu na učenice pokazali veće preferencije prema *funk* i *blues* glazbi, dok su učenice iskazale veću sklonost prema mjuziklu, glazbi drugih kultura, klasičnoj glazbi i popularnoj glazbi. Iako je autor pretpostavio da će učenici iskazati veće preferencije prema glazbenim stilovima *rocka*, *heavy-metala* i *rap/hip-hopa*, nije dobio značajne razlike u preferencijama između rodova. Takve rezultate objašnjava činjenicom da karakteristike tih glazbenih stilova (brzi tempo, glasnoća glazbe i tekstovi skladbi) odgovaraju svim adolescentima nevezano kojemu rodu pripadaju.

Colley (2008) u svome radu navodi da je rod primarna društvena razlika te ne iznenađuje da i provedena istraživanja pokazuju različite preferencije glazbe u odnosu na rod. Autorica je također provela istraživanje među 208 britanskih studenata i studentica da bi pokazala utjecaj roda i osobina ličnosti povezanih s rodom na glazbene preferencije. Ispitanici su na ljestvici od 0 (*uopće mi se ne sviđa*) do 7 (*jako mi se sviđa*) ocjenjivali 11 glazbenih stilova te su rezultati pokazali da je *rock* glazba najviše rangiran stil kod oba spola, dok su najniže rangirani stilovi *folk*, *country* i *opera*. Studentice su za razliku od studenata pokazale veću sklonost prema stilu *mainstream pop*, dok su studenti iskazali veću sklonost prema *folk*, *blues*, *reggae* i *heavy-metal* glazbi. Razlog zašto upravo žene preferiraju laganiju glazbu poput *mainstream popa*, a muškarci *heavy metal/rock* glazbu možda se krije u tome što pojedina vrsta glazbe izražava. *Mainstream pop* glazba obiluje tekstovima koji su usredotočeni na emocije i na međuljudske odnose što je privlačno većini ženske populacije, dok *heavy metal/rock* glazba odaje dojam agresivnosti, dominacije i pobune gdje se pronalazi većina muške populacije. Takvi se rezultati interpretiraju i kroz odraz odgoja. Djevojčice/djevojke/žene odgajane su da se uklope u društvo, dok su dječaci/mladići/muškarci poticani da budu odvažni i prelaze granice.

Bonneville-Roussy, Rentfrow, Xu i Potter (2013) donose rezultate istraživanja prema pet-faktorskom modelu strukture glazbenih preferencija *MUSIC* gdje pokazuju da se jedino u faktoru *Unpretentious* (*Nepretenciozna*) pokazalo značajno isticanje ženskoga roda koji preferira upravo glazbene žanrove koji pripadaju ovom faktoru (*pop*, *country* i duhovna glazba). *MUSIC* model (Rentfrow, Goldberg i Levitin, 2011) lišen je definicije glazbenih žanrova te je prvenstveno usredotočen na emocionalne i afektivne reakcije na pojedinu skladbu. Prvi je faktor *Mellow* (*Nježna*) definiran

stilovima koji su „uglađeni“ i „opuštajući“. Faktor *Unpretentious* je drugi faktor, a uključuje niz različitih stilova „iskrene“ i „korijenske“ glazbe koju prepoznajemo u *country* glazbi i glazbi kantautora. Treći je faktor *Sophisticated* (Sofisticirana) koji najčešće uključuje klasičnu glazbu, glazbe svijeta i *jazz*. *Intensive* (Intenzivna) je četvrti faktor koji je definiran glasnom, snažnom i energičnom glazbom, dok je peti faktor *Contemporary* (*Suvremena*) definiran ritmičnom glazbom kakvu nalazimo, primjerice u *rap* i *funk* glazbi.

Radoš u svome diplomskom radu (2014) donosi rezultat istraživanja u kojem je pokazala da u Hrvatskoj žene u odnosu na muškarce više preferiraju glazbene stilove *pop*, *r'n'b* i *latino*. Nadalje, istraživanje pokazuje da muškarci u odnosu na žene pokazuju veću preferenciju prema *rap/hip-hop* stilu.

Dobrota i Mikelić (2012) su u svojem istraživanju ispitali učinak tempa na glazbene preferencije te su kao dodatne varijable uzeli dob i rod da bi pokazali interakciju svih varijabli. U istraživanju je sudjelovalo 172 učenika četvrtoga i osmoga razreda koji su ocjenjivali 10 glazbenih ulomaka iz literature klasične glazbe. Rezultati su istraživanja, u odnosu roda i tempa, pokazali da učenice u odnosu na učenike pokazuju veće sklonosti prema glazbi umjerenoga i sporoga tempa.

U istraživanju koje su provele Radočaj-Jerković, Škojo i Milinović (2018) na učenicima predškolske i školske dobi (od 4. do 8. godine), vidljivo je da djevojčice u odnosu na dječake značajno preferiraju dječju klasičnu glazbu i dječju popularnu glazbu. Također je primijećeno da su djevojčice generalno sklonije svim navedenim vrstama glazbe (klasična glazba, dječja klasična glazba, popularna domaća glazba, popularna strana glazba, popularna glazba za djecu i hrvatska tradicijska glazba), osim glazbe svijeta za koju su dječaci pokazali nešto veće sklonosti.

Cilj je istraživanja koje su proveli North, Hargreaves i O'Neill (2000) bio utvrditi važnost glazbe kod adolescenata i istražiti zašto adolescenti slušaju i izvode glazbu. Rezultati toga istraživanja pokazuju da dobiveni obrazac razlika kod muškoga i ženskoga spola odgovara rodnoj stereotipizaciji. Ispitanice su pretežito navele da se koriste glazbom kao sredstvom regulacije raspoloženja, dok se ispitanici glazbom koriste za formiranje identiteta i kreiranje dojma na druge.

Dosadašnja istraživanja, koja istražuju utjecaj roda na glazbene preferencije, pokazuju da se sklonosti prema klasičnoj glazbi uvelike razlikuju kada promatramo sklonosti muškaraca i žena. Žene za razliku od muškaraca pokazuju veće sklonosti prema klasičnoj glazbi te se to uglavnom povezuje s činjenicom da takva glazba odgovara rodnoj karakterizaciji žena. U istraživanju ovoga rada, htjela se provjeriti točnost takvih tvrdnji.

1.3. Glazbena poduka i glazbene preferencije

Utjecaj glazbene poduke i glazbene sposobnosti pozitivno korelira s glazbenim preferencijama, odnosno osobe koje imaju višu razinu glazbene poduke i razvijenije glazbene sposobnosti u pravilu su više sklonije kompleksnijoj glazbi (kompleksnost ili složenost bi podrazumijevala glazbu koja je prvenstveno harmonijski, ali i stilski i oblikovno bila naprednija, točnije, klasična se i *jazz* glazba smatraju kompleksnijim glazbenim vrstama u odnosu na *pop* ili *rock* glazbu) u odnosu na pojedince s nižom razinom glazbenoga obrazovanja i slabije razvijenim glazbenim sposobnostima (Getz, Marks i Roy, 2014; Dobrota i Reić Ercegovac, 2014). Važna je osobina glazbenih sklonosti složenost glazbe koju bolje mogu shvatiti pojedinci s višom razinom glazbenoga obrazovanja i razvijenijom glazbenom sposobnošću u odnosu na one koji imaju nižu razinu glazbenoga obrazovanja i slabije razvijene glazbene sposobnosti.

Tako Getz, Marks i Roy (2014) u svome radu tvrde da pojedinci koji imaju višu razinu glazbenoga obrazovanja glazbu promatraju više kognitivno bez obzira na to što za njih ima veliku emocionalnu važnost. Iz toga razloga zaključuju da ti pojedinci pokazuju veće preferencije prema kompleksnijoj glazbi poput *jazza* i klasične glazbe. Također, za očekivati je da su glazbeno obrazovani pojedinci, kao i oni koji imaju razvijenije glazbene sposobnosti, otvoreniji prema široj lepezi glazbenih žanrova, posebice onih koji su izvan *mainstreama*.

Moore i Johnson (2001) proveli su istraživanje o utjecaju glazbenoga obrazovanja na percepciju humora i preferencije prema klasičnoj glazbi. Od odabranih 14 skladbi studenti su glazbenoga usmjerenja na čak 12 skladbi pokazali izrazito veće preferencije u odnosu na studente neglazbenoga usmjerenja. U

istraživanju Škojo (2019) upozorava na značajan utjecaj predmeta Glazbene umjetnosti u gimnazijama na razvoj glazbenih preferencija kod adolescenata. Rezultati su istraživanja pokazali da su kod učenika strukovne škole i učenika gimnazije izražene veće sklonosti prema popularnoj glazbi. Međutim, veće preferencije prema klasičnoj glazbi i glazbama svijeta pokazuju učenici koji pohađaju gimnaziju. Autorica smatra da se razlog takvome rezultatu pronalazi u utjecaju glazbene poduke na nastavi Glazbene umjetnosti preko koje su učenici gimnazije stekli znanja i sposobnosti za veće razumijevanje glazbenih stilova poput klasične glazbe ili glazbi svijeta. Također, treba se uzeti u obzir da gimnaziju možda upisuju učenici koji imaju više sklonosti prema klasičnoj glazbi za razliku od učenika koji upisuju strukovnu školu.

U već spomenutome istraživanju Radočaj-Jerković, Škojo i Milinović (2018) utvrdile su da postoje razlike u preferencijama kod djece koja pohađaju dječji pjevački zbor u odnosu na djecu koja samo pohađaju nastavu Glazbene kulture u općeobrazovnoj školi. Učenici koji pohađaju dječji pjevački zbor pokazuju veće preferencije prema glazbenim primjerima klasične glazbe i dječje klasične glazbe od učenika koji pohađaju samo nastavu Glazbene kulture u osnovnoj školi. Autorice ističu da učenici koji pjevaju u dječjem pjevačkom zboru pokazuju veće sklonosti prema klasičnoj glazbi koja je „temeljni predmet poučavanja u nastavi glazbe te je u odnosu na ostale ponuđene kategorije znatno manje prisutna u medijima kao i u svakodnevnom životu učenika“ (Radočaj-Jerković, Škojo i Milinović, 2018: 318).

Turski je znanstvenik Gürgen (2016) istražio utjecaj glazbene poduke na glazbene preferencije turskih studenata. 205 ispitanika, prosječne dobi od 23 godine, ocjenjivalo je 13 glazbenih stilova, a rezultati su upozorili na značajne razlike između razine preferencija i glazbene poduke. Studenti su s glazbenom podukom dali znatno veće ocjene za *rock* i *metal* glazbu od ispitanika bez glazbene poduke. S druge strane, sudionici su istraživanja bez glazbene poduke pokazali značajnu sklonost prema tradicionalnoj turskoj klasičnoj glazbi i *reggaeu*. Nadalje, ispitivanje je pokazalo da studenti s glazbenom podukom pokazuju veću razinu identifikacije svih glazbenih ulomaka od studenata bez glazbene naobrazbe. Također, ispitan je utjecaj učestalosti slušanja pojedinih glazbenih žanrova te su rezultati pokazali da su

ispitanici s glazbenom podukom dali znatno veće ocjene za *metal* glazbu u odnosu na studente bez glazbenoga obrazovanja.

Dobrota i Reić Ercegovac (2014) istražile su utjecaj glazbenoga obrazovanja, karakteristika glazbe i značajki osobina na glazbene preferencije studenata. Formirane su tri skupine studenata da bi se točno odredio utjecaj glazbenoga obrazovanja na glazbene preferencije tako da su: (a) prvu grupu sačinjavali studenti Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) – studenti koji trenutno ne slušaju nikakve kolegije vezane uz glazbu; (b) drugu skupinu sačinjavali studenti Filozofskog fakulteta (Učiteljski studij) – studenti koji trenutno slušaju neke predmete vezane za glazbu i; (c) treću skupinu sačinjavali studenti Umjetničke akademije (Glazbena umjetnost) – studenti koji studiraju glazbu. Da bi se izbjegao utjecaj prethodnoga glazbenog obrazovanja na rezultate, iz istraživanja su isključeni studenti (FESB i Učiteljski studij) koji su imali formalno ili neformalno glazbeno obrazovanje izvan visokoškolskoga sustava. Rezultati su istraživanja pokazali da studenti glazbe općenito pokazuju veće preferencije prema svim glazbenim primjerima. Studenti FESB-a iskazali su manje preferencije prema durskoj glazbi brzog tempa, dok između studenata Učiteljskoga studija i glazbe nije uočena značajna razlika u preferencijama. S druge strane, polaganu glazbu u molu značajno više preferiraju studenti glazbe u odnosu na ostale dvije skupine. Studenti su glazbe u jednakoj mjeri iskazali sviđanje prema objema skupinama glazbenih primjera (brza glazba u duru i polagana glazba u molu), dok studenti s nikakvim i djelomičnim glazbenim obrazovanjem pokazuju veće preferencije prema brzoj durskoj glazbi. Autorice takav nalaz objašnjavaju činjenicom da glazbenici u odnosu na neglazbenike preferiraju glazbu različite složenosti i emocionalne obojenosti.

Vrlo su slično istraživanje provele Habe, Dobrota i Reić Ercegovac (2018) sa slovenskim i hrvatskim studentima koji se obrazuju u poljima društvenih i humanističkih studija (obrazovanje učitelja, predškolski odgoj, pedagogija, psihologija, sociologija i ekonomija), tehničkih studija (elektrotehnika, strojarstvo, mehatronika i nautika) i umjetničkih studija (glazbena akademija, glazbena pedagogija i likovna pedagogija). Prema dobivenim rezultatima, pronađene su značajne razlike u glazbenim preferencijama svih polja studija u svih pet kategorija glazbenih stilova (reflektivno-kompleksna glazba, *Slo-Yugo pop*, tradicionalno-

suvremena etnoglazba, energično-ritmična glazba i intenzivno-buntovnička glazba). Studenti su umjetničkih studija u usporedbi s ostalim studentima pokazali veće preferencije prema reflektivno-kompleksnoj glazbi, tradicionalno-suvremenoj etnoglazbi i što je vrlo zanimljivo intenzivno-buntovničkoj glazbi. Studenti su društvenih i humanističkih studija u usporedbi s ostalim studentima pokazali veće sklonosti prema *Slo-Yugo pop* glazbi, dok su studenti tehničkih studija iskazali jednake preferencije prema energično-ritmičnoj glazbi kao i studenti društvenih i humanističkih studija, ali su i pokazali generalno najniže glazbene preferencije prema svim navedenim stilovima. Opravdanje takvih rezultata autorice nalaze u razini glazbenoga obrazovanja.

Ginocchio (2009) je istražio utjecaj različitih razina i tipova glazbenoga obrazovanja na glazbene preferencije kod studenata koji ne studiraju na glazbenim fakultetima te je došao do zaključka da studenti koji su imali višu razinu glazbenoga obrazovanja imaju veće preferencije prema svim ponuđenim stilovima glazbe općenito, a posebice prema klasičnoj i *jazz* glazbi. Iz toga se zaključuje da razina glazbenoga obrazovanja ima veliki utjecaj na glazbene preferencije. Argumente o povezanosti glazbene poduke i tendencije da se cijeni veći broj glazbenih stilova potkrepljuje empirijska demonstracija Elversa, Omigiea, Fuhrmanna i Fischingera (2015) o glazbenom "svejeđu" (*omnivorousness*) koja nastoji biti pozitivno povezana s glazbenim obrazovanjem ili „sophisticiranošću“.

Peery i Peery (1986) proveli su eksperimentalno istraživanje o sklonostima 45 djece srednje dobi od 4 godine i 7 mjeseci prema klasičnoj glazbi. U istraživanju su uporabili šest skladbi iz klasične literature i dvije skladbe iz popularnih žanrova tadašnjega doba koje su djeca u pred-testu ocjenjivali. Zatim je uslijedilo razdoblje od 10 mjeseci u kojemu su djeca iz eksperimentalne skupine istraživanja tjedno primala 45-minutne satove glazbe na kojima su slušali klasičnu glazbu, pjevali teme iz klasične glazbe, učili imena i zvukove instrumenata u orkestru, igrali igre uz klasičnu glazbu i slično. Djeca su iz kontrolne skupine nastavila slušati glazbu u vrtiću kako su i do tad bili navikli. Post-test je pokazao da su djeca koja iz eksperimentalne skupine pozitivnije reagirala na klasičnu glazbu nakon razdoblja u kojem su bila izložena toj vrsti glazbe, dok je kontrolna skupina pokazala pad u preferenciji prema klasičnoj glazbi u istom razdoblju.

Usporedno s tima rezultatima, Dobrota i Ćurković (2016) provele su istraživanje o povezanosti roda i pojačane nastave glazbe na preferencije glazbe W. A. Mozarta kod učenika trećih razreda osnovne škole. Ispitivanje je provedeno kao eksperiment s paralelnim skupinama u kojoj je eksperimentalna skupina imala pojačanu nastavu glazbe s naglaskom na slušanje i pjevanje Mozartovih skladbi. Da bi se utvrdio učinak pojačane nastave glazbe na preferencije, autorice su u dvama navratima kod eksperimentalne skupine testirale učeničke preferencije prema Mozartovoj glazbi – prije i nakon provedbe pojačane nastave glazbe. Rezultati pokazuju da nije došlo do značajno povećanih sklonosti kod eksperimentalne skupine te zaključuju da pojačana nastava glazbe nije imala utjecaja na glazbene preferencije. Takve rezultate Dobrota i Ćurković objašnjavaju činjenicom da se pojačana nastava glazbe odvijala u jako kratkom roku (5 nastavnih sati, jedan sat tjedno).

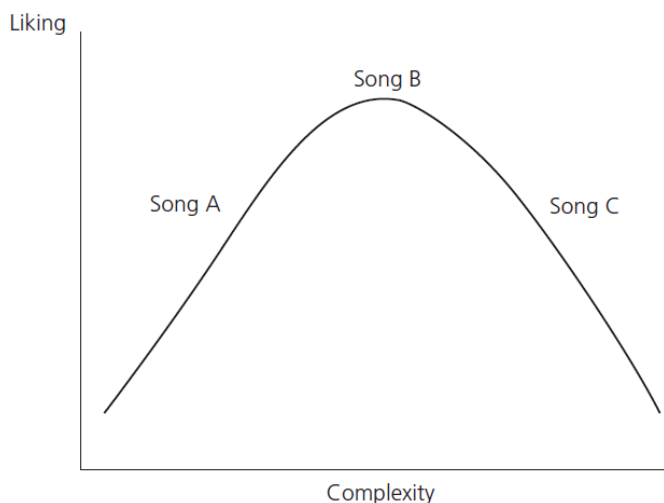
Iz prethodnoga, ali i iz sljedećega primjera vidimo da glazbena preferencija ne mora uvijek biti pozitivno povezana s glazbenom naobrazbom, iako se to pokazalo točno u većini slučajeva. Hash (2009) pokazuje da su studenti koji ne studiraju na glazbenim fakultetima ne pokazuju značajnu povezanost dosadašnjega glazbenog obrazovanja s glazbenim preferencijama prema klasičnoj glazbi. Međutim, donosi podatak da ispitani studenti više preferiraju glazbu razdoblja klasicizma u odnosu na bilo koje drugo ispitivano razdoblje, a glazbu razdoblja renesanse i dvadesetoga stoljeća daleko najmanje preferiraju u odnosu na ostala glazbena razdoblja. Istraživanje (Dobrota i Reić Ercegovac, 2017) na ispitanim studentima Humanističkih i društvenih znanosti u Splitu, također donosi rezultat da ne postoji značajnija korelacija između glazbene naobrazbe i glazbene preferencije, osim u dvama glazbenim stilovima i to *jazzu* i glazbi svijeta, gdje su studenti koji imaju višu razinu glazbenoga obrazovanja pokazali veću preferenciju prema navedenim stilovima.

Iz prikazanih rezultata dosadašnjih istraživanja zaključujemo da glazbena poduka ne mora uvijek biti ključan faktor u stvaranju glazbenih preferencija. Većina je istraživanja uključivala usporedbe osoba koje su već bile uključene u glazbenu izobrazbu pa je tako i to možda posljedica njihovih glazbenih sposobnosti. Utjecaj je na takve rezultate mogao imati i kućni odgoj kao i socio-ekonomski status pojedinca pa su zato njihove glazbene preferencije tako oblikovane.

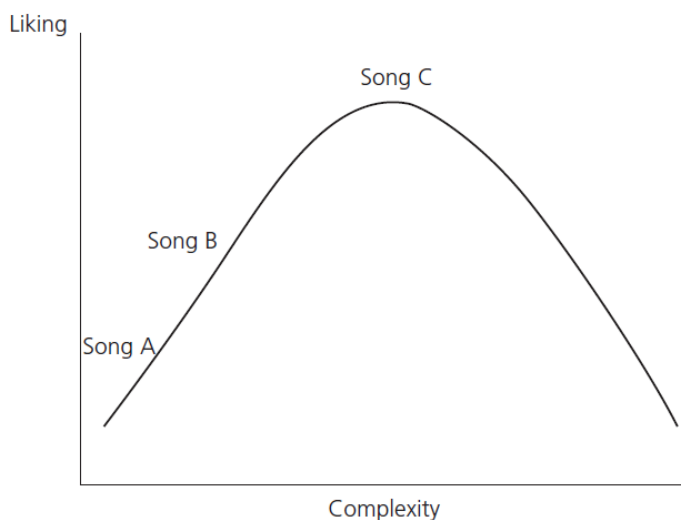
1.4. Poznatost i glazbene preferencije

Opća je pretpostavka da ljudi preferiraju glazbu koja im je poznata. To su Ward, Goodman i Irwin (2014) u istraživanju i dokazali. Pokazali su da slušatelji glazbe preko radiopostaja, iako svjesno teže prema novitetima u glazbi koju žele slušati na radiju, nesvjesno odabiru pjesme koje su poznate naspram pjesama koje su nepoznate te one postaju prediktori njihovih izbora pjesama, radiostanica i popisa za reprodukciju.

Hargreaves, North i Tarrant (2015: 308) ističu da se preferencija prema sve složenijoj glazbi povezuje s većom izloženosti tijekom vremena jer kako tvrde „što više čujemo određeno glazbeno djelo ili glazbeni stil, to ga je lakše razumjeti“. Takvo

Slika 1. Položaj triju pop pjesama u određenome vremenskom trenutku

Slika 2. Položaj triju pop pjesama nakon ponovljenih izlaganja

mišljenje prikazuju pomoću položaja triju *pop* pjesama u određenome vremenskom trenutku (Slika 1.) te da se položaj tih pjesama mijenja na obrnutoj U krivulji tijekom ponovljenih izlaganja (Slika 2.). Ako promatramo pjesmu B (*Song B*) na Slici 1. vidimo da je ona u trenutku prvoga slušanja srednje složenosti i na vrhu krivulje odnosno, najviše je preferirana, za razliku od pjesme A (*Song A*) – koja se smatra najmanje složenom i manje preferirana – i pjesme C (*Song C*) – koja se smatra najviše složenom i manje se preferira. Nakon ponovljenih slušanja, na Slici 2. vidimo da se smanjila preferencija prema pjesmi B, dok se prema pjesmi C preferencija povećala.

Teo, Hargreaves i Lee (2008) ispitali su utjecaj poznatosti na glazbene preferencije u multikulturalnoj usporedbi učenika srednjih škola u Singapuru i Velikoj Britaniji. Rezultati su toga istraživanja pokazali pozitivan odnos poznavanja i glazbenih preferencija i čak se 43 % odstupanja u glazbenim preferencijama objašnjava poznavanjem.

Utjecaj poznatosti na glazbene preferencije istražio je i Williams (2016). Ocjene poznavanja glazbenih ulomaka dale su umjerene, ali značajne, korelacije s ocjenama preferencija. Te korelacije predstavljaju pozitivnu povezanost između ispitanikove ocjene sklonosti i njegove upoznatosti s glazbenim ulomkom. Međutim, kako autor ističe, ti rezultati mogu odražavati učinak „umjetnoga stropa“ što bi značilo da je moguće da su ocjene preferencija rezultat namjernoga odabira nepoznatih glazbenih ulomaka. Williams misli da je moguće da bi korelacije bile puno jače da su za glazbene ulomke odabrani uobičajeni primjeri. Isti autor je proveo istraživanje (Williams, 2018) među studentima koji studiraju i koji ne studiraju glazbu. Rezultati su pokazali da su korelacije između preferencija i poznatosti glazbenih ulomaka umjerene i ujednačeno značajne za sve studente.

Demorest i Schultz (2004) su proveli istraživanje među učenicima petih razreda o njihovim preferencijama prema glazbi svijeta u autentičnim i aranžiranim verzijama te odnosu tih preferencija s poznatošću. Ispitivanje se provodilo u dvima odvojenim studijama. U prvoj su najprije učenici slučajnim odabirom svrstani u dvije grupe od kojih je prva grupa slušala glazbene isječke autentične glazbe svijeta, dok je druga grupa slušala aranžirane glazbene isječke te su ih prema Likertovoj ljestvici ocjenjivali i određivali jesu li im ti glazbeni isječci poznati ili nisu. U drugoj studiji svi

su učenici slušali obje verzije glazbenih isječaka jednu za drugom te su najprije označavali koju od verzija preferiraju više, a zatim ocjenjivali pojedinu skladbu i razinu poznatosti prema njoj. Rezultati obiju studija pokazuju da je poznavanje glazbe svijeta pozitivno povezano s preferencijama učenika prema pojedinoj skladbi.

Među učenicima trećih, četvrtih i petih razreda provedeno je istraživanje (Nasman, 2015) o preferencijama glazbe u odnosu na glazbene karakteristike i poznatost, a rezultati su istraživanja pokazali da postoji značajna veza između preferencija i poznavanja glazbenih ulomaka. Kim (2011) je ispitala utjecaj poznavanja medijskih sadržaja (glazbe) i afektivnih stanja na odabir glazbe. Rezultati su potvrdili da je poznavanje glazbe važniji čimbenik u odabiru glazbe od trenutnih tužnih ili sretnih osjećaja. Međutim, „sretni“ su sudionici pokazali slične, niske preferencije prema nepoznatoj glazbi kao što je to bilo vidljivo i kod „tužnih“ sudionika.

Johnston (2016) je ispitala utjecaj ponovnoga izlaganja određenih glazbenih primjera na ocjenu preferencija studionika istraživanja. Također je istražila potencijalni prijenos preferencija na slične, ali nepoznate glazbene primjere. Rezultati su pokazali da su sudionici (studenti preddiplomskoga studija) tijekom ponovljenoga izlaganja određenim glazbenim primjerima pokazali sve veće preferencije u odnosu na prvo mjerenje. Istraživanje je, također, pokazalo da je moguć prijenos preferencija na slične, ali nepoznate glazbene primjere unutar istoga žanra. Kao što napominje autorica, ti su rezultati od velike važnosti za učitelje koji žele utjecati na preferencije učenika. „Ponavljanje nije samo učinkovito sredstvo kojim se povećava sklonost glazbi koja se prezentira u učionici, već može biti i potencijalno koristan alat kojim će se proširiti studentske preferencije na sličnu, ali nepoznatu glazbu. Ako je prednost prenosiva, možda neće biti potrebno predstaviti širok raspon primjera iz svakoga glazbeno-povijesnog razdoblja ili stilskoga žanra da bi se pozitivno utjecalo na stavove; ponavljanje nekoliko primjera tijekom vremena može biti dovoljno.“ (Johnston, 2016: 522)

Vidulin, Plavšić i Žauhar (2020) prikazuju istraživanje u kojemu povezujemo ponavljanje slušanja skladbi s predstavljenim spoznajno-emocionalnim pristupom slušanja glazbe. U istraživanje su uključene dvije skupine učenika petih razreda škola diljem Hrvatske, s time da je dio učenika pripao eksperimentalnoj skupini koja

je slušala skladbe prema spoznajno-emocionalnom pristupu, dok je dio učenika pripao kontrolnoj skupini koje su iste skladbe slušali prema standardnome pristupu slušanja koji rabi njihov učitelj. Obje skupine su svaku skladbu slušale tri ili više puta tijekom nastavnoga sata. Rezultati istraživanja pokazuju da su učenici koji su slušali skladbe spoznajno-emocionalnim pristupom pokazali bolje pamćenje skladbe, a samim je time očekivano da je moguće dugoročno povećanje preferencija prema tima skladbama.

Istraživanje koje su Hamlen i Shuell (2006) proveli među učenicima sedmih razreda, također je pokazalo pozitivnu korelaciju između poznatosti glazbe i glazbenih preferencija. Autori su istraživanja također ispitivali varijablu poznatosti s varijablama audio i audio-vizualnih materijala. Pokazali su da su učenici označili veću poznatost prema glazbenim ulomcima koju je pratio vizualni sadržaj u odnosu na glazbene ulomke koje su bili samo auditivnoga tipa.

Poznatost glazbe ima svoju neurološku osnovu. To pokazuju Freitas i suradnici (2018) u metaanalizi u kojoj rezultati pokazuju da se kod percepcije poznate glazbe i nepoznate glazbe aktiviraju različita područja mozga. Autori dobivenim rezultatima naglašavaju potrebu za većim brojem studija *neuroimaginga* (osvjetljavanja mozga) da bi se razumjeli neuronski korelati poznavanja glazbe.

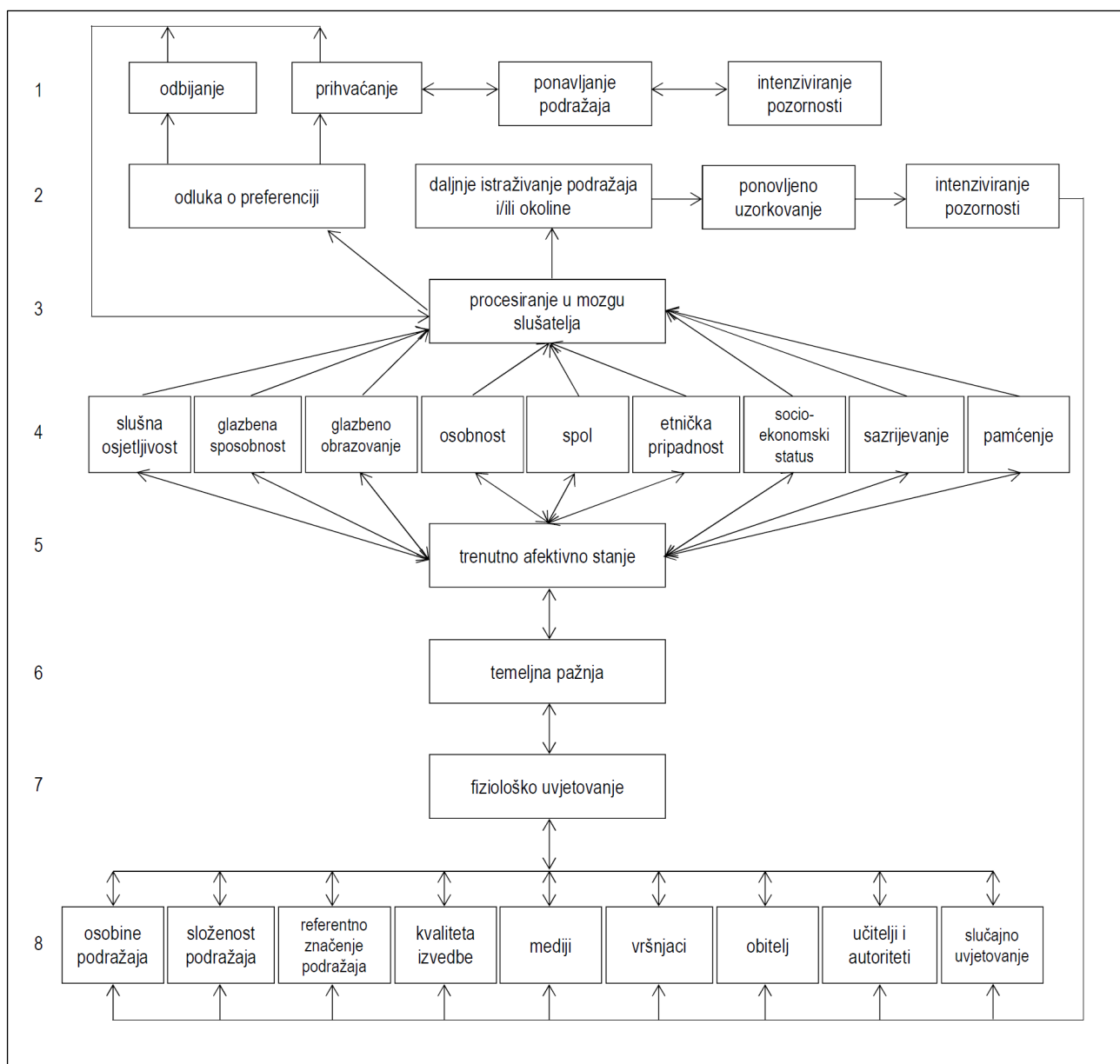
1.5. Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlancov model)

Danas postoji nekoliko modela glazbenih preferencija koji nude formulu prema kojoj se preferencije prema glazbi stvaraju. Prvi je takav model predstavio LeBlanc (1982) nazivajući ga *Interaktivna teorija glazbenih preferencija* (Slika 3.) kojom predstavlja hijerarhiju varijabli koje utječu na glazbene preferencije. Drugi se model glazbenih preferencija naziva *Recipročni model reakcije na glazbu* (Hargreaves, Miell i MacDonald, 2005) u kojemu se različiti faktori (dob, rod, osobnost, glazbene sposobnosti...) svrstavaju u tri glavne skupine – glazba, slušatelj i situacija – koji potom djeluju na reakciju. Modelu je ime *recipročni* jer bilo koja od triju glavnih skupina može istodobno utjecati na druge dvije, a ti utjecaji mogu bilo kako funkcionirati. Treći je model glazbenih preferencija *Revidirani recipročni model reakcije na glazbu* (Hargreaves, Miell i MacDonald, 2012). On, za razliku od

Recipročnog modela reakcije na glazbu, reakciju dijeli na – produkciju, maštu i percepciju, odnosno, govori da slušatelj pod utjecajem pojedinih čimbenika na glazbu reagira višeznačno, a ne jednoznačno.

U ovom je diplomskom radu pobliže pojašnjen LeBlancov model *Interaktivna teorija glazbenih preferencija* jer uključuje veliki broj čimbenika koji utječu na glazbene preferencije i sugerira interakciju među njima te se, za razliku od drugih dvaju navedenih modela, fokusira isključivo na glazbene preferencije, a ne na skupinu reakcija koje su u interakciji s glazbom, slušateljem i kontekstom slušanja.

LeBlancov se model *Interaktivna teorija glazbenih preferencija* sastoji od

Slika 3. Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlanc, 1982)

osam razina preko kojih slušatelj obrađuje ulaznu informaciju – glazbu. Kako LeBlanc u radu (1982) navodi, dno je prikazane hijerarhije varijabli mjesto ulaza informacije koju slušatelj obrađuje i koja u konačnici dovodi do odluke koja rezultira određenim ponašanjem. Strelice u modelu prikazuju protok informacija koji je općenito uzlazan, no dvostruke strelice označavaju brojne moguće interakcije. Sve se varijable, koje su uključene u LeBlancov model i teoriju, smatraju vjerojatnim utjecajem na glazbene preferencije jer su upravo one izdvojene u prethodnim istraživačkim studijama.

U najnižoj je, osmoj razini, vidljivo devet varijabli koje utječu na ulaznu informaciju i koje su od vitalnoga značaja za funkcioniranje teorije i modela. Četiri varijable s lijeve strane predstavljaju podražaje, odnosno, samu glazbu (fizičke osobine podražaja, složenost podražaja, referentno značenje podražaja i kvaliteta izvedbe), a četiri s desne strane prikazuju kulturni utjecaj na slušatelja (skupina vršnjaka, obitelj, učitelji i autoriteti i slučajno uvjetovanje). Varijabla *mediji* je smještena između varijabli glazbenoga i kulturnoga okruženja da bi se pokazalo na to da mediji uzorkuju informacije kako iz kulturnoga, tako iz glazbenoga okruženja i prezentiraju ih slušatelju na obradu.

Razine sedam, šest i pet predstavljaju različite intervenirajuće varijable koje djeluju na protok informacija kao „filtrar“ ili kao „vrata“. Kako LeBlanc objašnjava, „vrata“ mogu biti potpuno otvorena ili zatvorena, ali će „filtrar“ u svim slučajevima utjecati na ono što prolazi kroz vrata. Varijabla fiziološkoga uvjetovanja potpuno blokira ulazne informacije i u interakciji je s varijablama koje su ispod nje u modelu. Temeljna se pažnja nalazi na šestoj razini i sve dosadašnje varijable ovise o njoj da bi se dogodila daljnja smisljena obrada informacije. Funkcija su temeljne pažnje „vrata“ ulaznih podataka, slična funkciji varijable fiziološkoga uvjetovanja, međutim, kod temeljne se pažnje više naglašava volja slušatelja, a ona je u komunikaciji je s nižim varijablama. Na petoj se razini pronalazi trenutno afektivno stanje koje opisujemo kao slušateljevo trenutno raspoloženje. Ta varijabla na informaciju djeluje kao „filtrar“ i suptilno utječena daljnju obradu podataka te je, također, u interakciji s nižim varijablama.

Zatim dolazimo do četvrte razine LeBlancovoga modela glazbenih preferencija. Na toj razini na ulazne informacije utječu razmjerno stabilne osobine

slušaatelja – slušna osjetljivost, glazbena sposobnost, glazbeno obrazovanje, osobnost, rod, etnička pripadnost, socioekonomski status, sazrijevanje i pamćenje. Te karakteristike, predstavljene kao varijable na toj razini, ograničavaju i oblikuju daljnju obradu ulazne informacije i pojedinoga slušaatelja. Varijable su četvrte razine, kao i sve prije nje, u interakciji s varijablama nižih razina. Upravo je ta izuzetno interaktivna priroda utjecaja na glazbene preferencije dala LeBlancovoj teoriji i modelu ime te onemogućuje lako izdvajanje i mjerenje pojedinih utjecaja. Strelice koje vode iz četvrte u treću razinu modela kanalizirano vode u obradu ulazne informacije u slušaateljevome mozgu. Takvim direktnim usmjeravanjem izbjegavamo hipoteziranje izravne interakcije među varijablama na četvrtoj razini i omogućujemo da „utječu na logiku i istraživanje varijabli bez logičkih problema koji sugeriraju da osobnost utječe na slušnu osjetljivost ili da rod utječe na etničku pripadnost“.

(LeBlanc, 1982: 38)

Na trećoj razini započinje varijabla djelovanja slušaatelja stvarnom obradom ulazne informacije u mozgu slušaatelja, a jedina je obrađena informacija, koja je do te razine došla, ona koja je uspješno prešla dosadašnju hijerarhiju varijabli. Događaji, koji su mogući tijekom obrade podataka, uključuju formulaciju i testiranje očekivanja, razvoj fantazije ili slike te signaliziranje i doživljavanje fizioloških i motoričkih odgovora uključujući i pokrete tijela. LeBlanc sugerira da bi varijabla za obradu procesiranje u mozgu slušaatelja mogla biti okružena mnoštvom satelitskih varijabli koje prikazuju svaku mogućnost procesiranja koje su dostupne mozgu, dok sve moguće opcije vjerojatno nisu poznate.

Druga razina predstavlja točku odlučivanja, trenutak kada slušaatelj sam odlučuje hoće li donijeti prosudbu o preferenciji ili tražiti dodatne informacije o podražaju, kulturnoj okolini ili oboje. Slušaatelj, koji se odlučuje za traženje više informacija, mora odlučiti kakav će i koliki uzorak uzeti te će se izvršiti ponovljeno uzorkovanje u stanju intenziviranja pozornosti. Prateći strelice modela uviđa se da će uzorkovane ulazne informacije ponovno morati proći kroz hijerarhiju s tom razlikom da će „vrata“ i „filtri“ od razine sedam do razine pet vjerojatno biti prohodni za ponovljeni postupak.

LeBlancov model predstavlja dva načina ponavljanja, jedan u drugoj i jedan u prvoj razini. Varijabla ponovljeno uzorkovanje na drugoj razini simbolizira ponašanje

slušatelja koji nije definirao preferenciju te zahtjeva dodatne informacije. Varijabla ponavljanje podražaja na prvoj razini simbolizira ponašanje slušatelja koji je donio definitivnu odluku o preferenciji te se odlučuje na ponovno slušanje. Ponavljanje može biti uzrokovano i vanjskim utjecajima kao što su, primjerice mediji, vršnjačke skupine, obitelj ili učitelji, a u svaki od tih uzroka smješta se unutar varijable koja uzrokuje ponavljanje. Zajednička je crta tim varijablama u prvoj i drugoj razini to što slušatelj uvijek samostalno bira ponavljati slušanje.

Odluka o glazbenoj preferenciji (razina jedan) bit će donesena kada slušatelj osjeti da na raspolaganju ima dovoljno ulaznih informacija. Ako slušatelj odbije glazbeni podražaj, obrada je podataka završena. Ako se slušatelj odluči za prihvaćanje podražaja, vjerojatno slijedi ponavljanje podražaja, tj. slušatelj će više puta slušati odabranu omiljenu glazbu s intenziviranom pozornošću dok ne dosegne točku sitosti. Strelice prikazane u modelu, koje se kreću od odbijanja i prihvaćanja pa sve do procesiranja u mozgu slušatelja, ilustriraju petlju koja sugerira da će slušatelj, ako mu se predstavi nova slična ulazna informacija, vjerojatno doći do slične odluke o preferencijama.

Gore opisani model simbolizira proces odlučivanja u jednome trenutku i pokazuje jednu odluku o glazbenoj preferenciji. Svaka donešena odluka predstavlja jedan ciklus procesa predstavljenoga tim modelom, a u svakome će pojedinom ciklusu mnoge varijable pretpostaviti različite uvjete i u najmanjoj mjeri. Možemo zato reći da model prikazuje promjene u glazbenim preferencijama kroz vrijeme kroz koncept različitih ciklusa u donošenju odluke.

LeBlancov model ne donosi objašnjenje zašto ljudi slušaju glazbu, zašto više ili manje preferiramo neki stil ili pojedino glazbeno djelo, već samo nudi objašnjenje procesa zbog kojega smo odlučili zašto nam se neka glazba sviđa ili ne sviđa. U ovome će se istraživanju ispitati neke od varijabli povezanih s glazbenim preferencijama (dob, rod, glazbeno obrazovanje i poznatost) koje su predviđene LeBlancovim modelom.

2. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Svrha je istraživanja ispitati glazbene preferencije učenika drugih, petih i osmih razreda osnovne škole te drugih i četvrtih razreda srednje škole (gimnazije) prema klasičnoj glazbi.

U skladu s navedenom svrhom formulirani su sljedeći ciljevi istraživanja:

1. Istražiti povezanost između dobi i preferencije klasične glazbe.
2. Ispitati ima li razlika između učenica i učenika u preferenciji klasične glazbe.
3. Provjeriti ima li razlika između učenika i učenica koji pohađaju izvanškolsku⁶ glazbenu poduku i onih koji je ne pohađaju u preferenciji klasične glazbe.
4. Istražiti postoji li razlika u preferenciji klasične glazbe s obzirom na poznatost skladbe.

Hipoteze

U skladu s navedenim ciljevima istraživanja postavljene su i sljedeće hipoteze:

H1: *Preferencija klasične glazbe smanjuje se s dobi učenika.*

H2: *Učenice, u odnosu na učenike, pokazuju veće preferencije prema klasičnoj glazbi.*

H3: *Učenici koji pohađaju ili su pohađali glazbenu poduku, pokazuju veće preferencije klasične glazbe, u odnosu na učenike koji takvu poduku nisu pohađali ili je ne pohađaju.*

H4: *Učenici više preferiraju glazbene ulomke koji su im poznati, u odnosu na nepoznate glazbene ulomke.*

⁶ Izvanškolska glazbena poduka podrazumijeva pohađanje glazbene/plesne škole ili privatne glazbene poduke.

3. METODA

3.1. Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 516 učenika, od čega 69 učenika drugoga razreda osnovne škole, 86 učenika petoga razreda osnovne škole, 83 učenika osmoga razreda osnovne škole, 138 učenika drugoga razreda srednje škole i 140 učenika četvrtoga razreda srednje škole. Škole u kojima je provedeno ispitivanje su: Osnovna škola Kaštanjer, Osnovna škola Monte Zaro i Gimnazija Pula, sve u Puli.

Nešto više su bile zastupljene učenice u odnosu na učenike, 293 učenice i 223 učenika.

Otpriblike trećina učenika i učenica (N = 174) pohađala je glazbenu poduku. Provjera hi kvadrat testom nije utvrdila razlike između broja učenica (N = 108 pohađa, N = 185 ne pohađa) i učenika (N = 66, N = 157 ne pohađa) s obzirom na (ne)pohađanje glazbene poduke ($\chi^2 = 2,99$, $p > 0,05$).

3.2. Instrumenti

Skladbe iz kojih su izvučeni glazbeni ulomci i glazbeno-stilska razdoblja iz kojih skladbe potječu, a koje su sudionici istraživanja slušali, navedeni su u Tablici 1.

Tablica 1. Popis skladbi

Barok

-
1. J.-P. Rameau: *Kokoš*
 2. J. S. Bach: *Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro*
 3. A. Vivaldi: *Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro*
-

Pretklasika i klasika

-
4. L. Boccherini: *Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)*
 5. L. van Beethoven: *Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak*
 6. W. A. Mozart: *Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525*
-

Romantizam

7. F. Mendelssohn: *San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61*

8. P. Iljič Čajkovski: *Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23*

9. F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2*

Impresionizam

10. G. Fauré: *Pavana, op. 50*

11. C. Debussy: *Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86*

12. M. Ravel: *Bolero*

Glazba 20. stoljeća

13. K. Penderecki: *Tužaljka za žrtve Hirošime*

14. G. Gershwin: *Rapsodija u plavom*

15. P. Boulez: *Strukture I*

Svako je odabrano glazbeno-stilsko razdoblje (barok, pretklasika i klasika, romantizam, impresionizam i glazba 20. stoljeća) predstavljeno s trima skladbama, odnosno trima glazbenim ulomcima. Slušani su ulomci trajali 30 sekundi, a odabrani su počeci svake skladbe. Skladbe su odabrane prema nekoliko kriterija. Sve su skladbe isključivo instrumentalne, a ne vokalno-instrumentalne da bi se izbjegle moguće različite veće ili manje preferencije prema takvoj vrsti klasične glazbe. Nadalje, odabrane skladbe uključuju različita glazbeno-stilska razdoblja da bismo dobili reprezentativniji raspon glazbenih stilova koje klasična glazba obuhvaća. Također, kriterij odabira skladbi bila je očekivana poznatost, odnosno nepoznatost skladbi. Skladbe su, za koje se očekivalo da će biti poznate, one koje se nalaze u programu nastave Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, ali i skladbe za koje su učenici mogli čuti izvan nastave glazbe (u filmovima, televizijskim reklamama i slično).

U istraživanju smo se koristili posebno pripremljenim upitnikom. Prvi dio upitnika obuhvaća osnovne podatke o ispitaniku: rod, razred te pohađanje izvanškolske glazbene poduke. Drugi dio upitnika obuhvaća pitanja o preferencijama učenika prema pojedinoj skladbi i pitanje o poznatosti pojedine skladbe. Sudionici su ispitivanja imali zadatak nakon svakoga odslušanoga glazbenog primjera na

Likertovoj ljestvici označavanjem brojeva od jedan do pet (1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa) ocijeniti stupanj sviđanja te skladbe, dok je za poznatost pojedine skladbe bilo postavljeno zatvoreno pitanje DA – NE tipa.

Upitnik se nalazi u prilogu rada (Prilog 1. i Prilog 2.).

3.3. Postupak

Istraživanje je provedeno u trima navratima: prvi puta s drugim, četvrtim i osmim razredima osnovnih škola Kaštanjer i Monte Zaro kroz dva tjedna u lipnju 2018. godine., a drugi puta s četvrtim razredima srednje škole kroz tjedan dana u svibnju 2019. i treći puta s drugim razredima srednje škole kroz tjedan dana u lipnju 2019. godine. Upitnik je bio anonimn i učenici su mogli odustati od rješavanja u bilo kojemu trenutku. Istraživalo se na nastavnim satima Glazbene kulture, odnosno Glazbene umjetnosti.

Prilikom dolaska u svaki razred ispitivačica je objasnila razlog njezina dolaska i svrhu provođenja istraživanja. Zatim su učenicima bili podijeljeni upitnici nakon kojih je slijedilo objašnjenje tijeka ispitivanja. Učenici su prije ispunjavanja upitnika bili upoznati sa svojim pravima tijekom ispitivanja, a zatim su ispunili opći dio upitnika. Učenicima je potom objašnjeno koliko će glazbenih ulomaka slušati te da će nakon svakoga poslušanog ulomka dati svoju ocjenu i procijeniti je li im ulomak poznat ili ne, zaokruživanjem odgovora DA ili NE. Nakon toga je slijedilo slušanje jednoga po jednoga ulomka. Po završetku slušanja zadnje skladbe, ispitivačica je pokupila upitnike od učenika i zahvalila se na sudjelovanju.

Glazbeni su se ulomci u svim razredima slušali istim redoslijedom. U svakome je razredu ispitivanje trajalo između 20 i 25 minuta.

Istraživanje je odobrilo Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli (Prilog 3.).

4. REZULTATI I DISKUSIJA

4.1. Dob i preferencija klasične glazbe

Starost je učenika ispitanih za istraživanje od dobi srednjega djetinjstva, preko učenika u pubertetu pa sve do srednjih i kasnih adolescenata. Mora se uzeti u obzir da svaka od tih skupina pokazuje pojedina obilježja tipična za tu dobnu skupinu, a koja su u jednoj mjeri utjecala na preferencije učenika prema klasičnoj glazbi.

Tako učenici drugih razreda osnovne škole, koji pripadaju dobi srednjega djetinjstva, pokazuju izrazitu pripadnost nekoj skupini unutar svoga razreda. To se primjetilo kod određenih učenika koji su se tijekom ispitivanja pogledavali i grimasama jedni drugima davali do znanja o sviđanju, odnosno nesviđanju pojedine skladbe. Vjerovati je da su tim činom utjecali na međusobne odluke o ocjeni, a samim time i o preferenciji prema poslušanim skladbama. Također je bilo primjetno kod nekih učenika drugih razreda da se žele sviđjeti ispitivaču pa su njihovi odgovori o preferenciji bili subjektivni te su učenici odgovarali ono što su mislili da se od njih očekuje.

Učenici petih razreda osnovne škole pripadaju djelomično skupini učenika srednjega djetinjstva, a djelomično skupini puberteta. Učenici su ovisno o pripadnosti skupini iskazivali razlike u emocionalnom i socijalnom sazrijevanju. Neki su učenici slično kao učenici drugih razreda pokazivali pristranost u ocjenjivanju skladbi, tj. na isti su način (pogledima i grimasama) pojedine grupacije unutar razreda jedni drugima signalizirali o vlastitim preferencijama. Drugi su pak učenici samostalnije rješavali upitnik što pokazuje napredak socijalnoga razvoja i razvijanja vlastitoga identiteta.

Učenici osmih razreda osnovne škole i drugoga razreda srednje škole pripadaju skupini rane i srednje adolescencije, dok učenici četvrtih razreda srednje škole pripadaju skupini kasne adolescencije. Ti su učenici pokazivali veću samostalnost u pristupanju ispitivanju (učenici osmoga razreda i učenici drugoga razreda srednje škole u manjoj mjeri, a učenici četvrtoga razreda u većoj mjeri) te iako pripadaju skupini koja je u najvećoj mjeri pod utjecajem glazbenoga ukusa

okoline, samostalno su i neovisno o ostalim učenicima u razredu ocjenjivali skladbe koje su slušali. To pokazuje napredak u razvoju vlastitoga identiteta.

Da bi se provjerila povezanost između dobi učenica i učenika te njihove preferencije prema klasičnoj glazbi izračunat je Spearmanov koeficijent korelacije između dobi, izražene kao razred koji djeca pohađaju, i svake od 15 skladbi. Rezultati su prikazani u Tablici 2.

Tablica 2. Povezanost razreda (dobi) učenika i učenica i preferencije skladbe

Skladba	Spearmanov ρ
1. P. Ilić Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23</i>	0,16**
2. L. van Beethoven: <i>Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak</i>	-0,30**
3. K. Penderecki: <i>Tužaljka za žrtve Hirošime</i>	-0,41**
4. J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	-0,30**
5. W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525</i>	-0,22**
6. C. Debussy: <i>Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86</i>	-0,19**
7. F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	-0,01
8. A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	-0,20**
9. G. Gershwin: <i>Rapsodija u plavom</i>	-0,05
10. F. Mendelssohn: <i>San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61</i>	-0,08
11. L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	-0,36**
12. J.-P. Rameau: <i>Kokoš</i>	-0,28**
13. G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	-0,04
14. P. Boulez: <i>Strukture I</i>	-0,36**
15. M. Ravel: <i>Bolero</i>	-0,26**

** $p < 0,01$

Rezultati pokazuju da u 11 od 15 skladbi postoji povezanost između dobi i preferencije prema klasičnoj glazbi i ona je, osim u jednom slučaju, blaga i negativna. Prva skladba ima blagu pozitivnu povezanost. Rezultati, dakle, upućuju

na to da od 8. do 18. godine blago opadaju preferencije učenika i učenica prema klasičnoj glazbi. Taj rezultat potvrđuje prvu hipotezu.

Dobiveni su rezultati očekivani. Učitelji i nastavnici iz prakse već uviđaju i znaju da se učenici porastom dobi zatvaraju prema većim preferencijama kada je riječ o klasičnoj glazbi. Dakle, učenici srednje škole u odnosu na učenike osnovne škole u nižoj mjeri preferiraju klasičnu glazbu. Ti rezultati u skladu su s već provedenim istraživanjima o korelaciji dobi i glazbenih preferencija (Hargreaves, Comber i Colley, 1995; Dobrota i Mikelić, 2012; Madsen i Geringer, 2015). Također, tu se može raspravljati je li kod promjene preferencija utjecala samo promjena dobi ili je tome pridonijela okolina, tj. vršnjački utjecaj. Prema Vidulin, Plavšić i Žauhar (2020: 23) „moguće razloge gubitke interesa za umjetničku glazbu u osmom u odnosu na peti razred, treba pripisati i sadržajima i načinu poučavanja, ali i izraženoj preferenciji djece i mladih prema drugim glazbenim vrstama koje su usklađene s ukusom grupe vršnjakinja i vršnjaka te trendovima u glazbi“.

Iz rezultata dobivenih u istraživanju učenika osnovne škole (Mendiković, 2018), a u odnosu na rezultate istraživanja u ovome radu, vidljiv je nastavak opadanja preferencija prema klasičnoj glazbi s porastom dobi.

4.2. Rod i preferencija klasične glazbe

Prema reakcijama ispitanih učenika i učenica bilo je vidljivo koje glazbeno-stilsko razdoblje od odabranih preferiraju. Učenici su, za razliku od učenica, više negodovali kod svakog sljedećega primjera te su na vidljivi način davali do znanja svoju preferenciju. Takvo je ponašanje u skladu s prethodno navedenim utjecajem različitoga odgoja djevojčica i dječaka, a prema kojem se od djevojčica očekuju da budu suzdržane, a od dječaka da budu odvažni. U interakciji sa svojim vršnjacima prilikom anketiranja, i učenici i učenice su primjetno tražili svojevrsnu afirmaciju kod svojih kolega (učenici od ostalih učenika, učenice od ostalih učenica) pogledima, mimikom, osmjehom i slično.

Da bi se ispitalo ima li razlika u preferenciji klasične glazbe između učenica i učenika, napravljen je Mann-Whitneyev test. Rezultati se nalaze u Tablici 3.

Tablica 3. Preferencije učenika i učenica prema klasičnoj glazbi

Skladba	Učenice n = 293 Prosječni rang	Učenici n = 223 Prosječni rang	Mann-Whitneyje v U	p
1. P. Iljič Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23</i>	273,97	238,17	37202	0,004
2. L. van Beethoven: <i>Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak</i>	272,66	239,89	36819,5	0,011
3. K. Penderecki: <i>Tužaljka za žrtve Hirošime</i>	243,54	278,15	28286,5	0,005
4. J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	276,10	235,38	37825,5	0,001
5. W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525</i>	276,87	234,37	38050,5	0,001
6. C. Debussy: <i>Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86</i>	269,53	244,01	35900	0,048
7. F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	294,81	210,79	43308	0,001
8. A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	276,65	234,65	37987	0,001
9. G. Gershwin: <i>Rapsodija u plavom</i>	260,82	255,45	33349,5	0,676
10. F. Mendelssohn: <i>San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61</i>	272,30	240,37	36712	0,008
11. L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	279,66	230,69	38870,5	0,001
12. J.-P. Rameau: <i>Kokoš</i>	251,65	267,5	30662	0,220
13. G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	288,13	219,56	41352,5	0,001
14. P. Boulez: <i>Strukture I</i>	257,35	260,01	32333,5	0,833
15. M. Ravel: <i>Bolero</i>	270,52	242,71	36190,5	0,029

Samo u trima skladbama (G. Gershwin: *Rapsodija u plavom*, J.-P. Rameau: *Kokoš* i P. Boulez: *Strukture I*) nije utvrđena razlika u preferenciji između učenica i učenika, dok su u ostalih 12 skladbi pronađene razlike. Od tih 12, samo u skladbi K. Pendereckog: *Tužaljka za žrtve Hirošime*, učenici su pokazali veću preferenciju, dok su učenice imale veću preferenciju prema ostalih 11 skladbi. Taj rezultat potvrđuje drugu hipotezu.

Objašnjenje zašto učenice više preferiraju različite glazbene stilove, a samim time i klasičnu glazbu u cjelini, u odnosu na učenike, možemo potražiti u percepciji klasične glazbe koja slovi kao „nježna“ i emocionalna glazba i koja se kao

karakteristike pripisujemo ženskome rodu (Colley, 2008). Upravo takvom rodnom stereotipizacijom objašnjavamo i zašto skladbu *Tužaljka za žrtve Hirošime* (koja obiluje naglim dinamičkim promjenama i klasterima, sve u svrhu dočaravanja ljudskih krikova) preferiraju učenici u odnosu na učenice. U usporedbi s rezultatima iz istraživanja glazbenih preferencija prema klasičnoj glazbi učenika osnovne škole (Mendiković, 2018) u Tablici 4. vidljivo je da se i kod učenika srednje škole nastavlja, ali i povećava razlika između roda i glazbenih preferencija.

Tablica 4. Preferencije učenika i učenica prema klasičnoj glazbi ovisno o razredu

Skladba	Prosječni rang		Mann-Whitneyjev U	P
	Učenice	Učenici		
2. razred osnovne škole N (učenice) = 37, N (učenici) = 32				
F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	39,41	29,91	755	0,026
5. razred osnovne škole N (učenice) = 39, N (učenici) = 47				
K. Penderecki: <i>Tužaljka za žrtve Hirošime</i>	77,18	58,84	2864	0,007
J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	76,88	59,36	2837,5	0,010
F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	82,05	50,34	3297,5	0,001
L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	78,34	56,82	2967	0,001
8. razred osnovne škole N (učenice) = 40, N (učenici) = 43				
P. Iljič Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23</i>	47,18	37,19	1067	0,001
F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	50,19	34,38	1187,5	0,002
L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	47,89	36,52	1095,5	0,027
G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	52,25	32,47	1270	0,001

2. razred srednje škole
N (učenice) = 88, N (učenici) = 50

F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	76,89	56,50	2850	0,002
A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	74,87	60,05	2672,5	0,023
L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	75,73	58,53	2748,5	0,012
M. Ravel: <i>Bolero</i>	76,62	56,96	2827	0,003

4. razred srednje škole
N (učenice) = 89, N (učenici) = 51

L. van Beethoven: <i>Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak</i>	77,18	58,84	2864	0,007
J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	76,88	59,36	2837,5	0,010
W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525</i>	82,05	50,34	3297,5	0,001
F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	78,34	56,82	2967	0,001
A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	79,15	55,40	3039,5	0,001
F. Mendelssohn: <i>San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61</i>	77,10	58,98	2857	0,005
L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	77,84	57,70	29225	0,003
G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	80,61	52,85	3169,5	0,001

Naime, u 2. je razredu utvrđeno da učenice imaju veću preferenciju od učenika samo prema jednoj skladbi (F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2*), u 5., 8. i u 2. srednje učenice imaju veću preferenciju prema 4 skladbe (F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2* je uvijek jedna od njih, pridružuje se i L. Boccherini: *Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)*, a ostale se razlikuju), dok u 4. razredu srednje škole učenice imaju veću preferenciju prema čak 8 skladbi (ostaju F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2* i L. Boccherini: *Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)*). Možemo reći da su dobiveni rezultati u skladu s dosadašnjim istraživanjima jer su navedene skladbe F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2* i L. Boccherini: *Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)* umjerenoga i sporoga tempa koji više preferiraju učenice (Dobrota i Mikelić, 2012) te ih odlikujemo

svojevrsnom „nježnom“ stilu koji, također, učenice više preferiraju (Radočaj-Jerković, Škojo i Milinović, 2018; Brđanović, 2014).

4.3. Izvanškolska glazbena poduka i preferencija klasične glazbe

Da bi se provjerilo ima li razlika u preferenciji klasične glazbe između učenika i učenica koji pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku i onih koji je ne pohađaju, napravljen je Mann-Whitneyev test. Rezultati se nalaze u Tablici 5.

Tablica 5. Preferencije prema klasičnoj glazbi učenika i učenica koji pohađaju glazbenu poduku i koji je ne pohađaju

Skladba	Pohađaju n = 174 Prosječni rang	Ne pohađaju n = 342 Prosječni rang	Mann- Whitneyjev U	p
1. P. Ilić Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23</i>	291,72	241,60	35543	0,001
2. L. van Beethoven: <i>Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak</i>	279,06	248,04	33332	0,021
3. K. Penderecki: <i>Tužaljka za žrtve Hirošime</i>	258,71	258,39	29791	0,980
4. J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	263,86	255,77	30686,5	0,543
5. W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525</i>	267,14	254,11	31256,5	0,265
6. C. Debussy: <i>Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86</i>	287,97	243,51	34881,5	0,001
7. F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	284,57	245,24	34290	0,003
8. A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	261,28	257,08	30238	0,736
9. G. Gershwin: <i>Rapsodija u plavom</i>	287,72	243,63	34838	0,001
10. F. Mendelssohn: <i>San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61</i>	261,22	257,12	30226,5	0,744

11. L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	270,98	252,15	31925,5	0,162
12. J.-P. Rameau: <i>Kokoš</i>	250,64	262,50	28385,5	0,381
13. G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	287,12	243,94	34734	0,001
14. P. Boulez: <i>Strukture I</i>	256,62	259,46	29426,5	0,829
15. M. Ravel: <i>Bolero</i>	273,22	251,01	32315	0,095

Za 6 skladbi (P. Iljič Čajkovski: *Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23*; L. van Beethoven: *Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak*; C. Debussy: *Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86*; F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2*; G. Gershwin: *Rapsodija u plavom* i G. Fauré: *Pavana, op. 50*) utvrđene su veće preferencije učenica i učenika koji pohađaju glazbenu poduku u odnosu na one koji je ne pohađaju. U ostalim skladbama nisu utvrđene razlike u preferencijama. Taj rezultat djelomično potvrđuje treću hipotezu.

Učenici koji pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku u većoj su mjeri izloženi klasičnoj glazbi u odnosu na učenike koji ju ne pohađaju. Također, učenici koji pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku naučeni su analitički razmišljati o glazbi (kakav je ritam, kakav je tempo, koje harmonijske progresije čuju i slično), kreću se u istom glazbenom okruženju i sa svojim vršnjacima raspravljaju o izazovima s kojima se susreću tijekom sviranja svoga instrumenta. Razloge zašto učenici, koji pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku, preferiraju upravo ovih 6 skladbi (P. Iljič Čajkovski: *Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23*; L. van Beethoven: *Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak*; C. Debussy: *Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86*; F. Chopin: *Nokturno, op. 9, br. 2*; G. Gershwin: *Rapsodija u plavom* i G. Fauré: *Pavana, op. 50*) nalazimo u prethodno navedenim tvrdnjama. Možda su ti učenici imali priliku poslušati navedene skladbe na nastavi instrumenta ili solfeggia, možda su upoznati sa skladateljima koji su skladali te skladbe ili se zanimaju za slušanje i istraživanje klasične glazbe u svoje slobodno vrijeme. Također, skladatelji većine odabranih skladbi (Čajkovski, Debussy, Chopin, Fauré i djelomično Beethoven) pripadaju glazbenim razdobljima romantizma i impresionizma, a oni, u odnosu na barokne, pretklasicističke i klasicističke (koje su pretežito predvidljive) skladbe, mogu biti zanimljiviji za slušanje i analizu učenicima koji pohađaju glazbenu školu. Isto je sa skladbama 20. stoljeća, koje su pretežito komplicirane i teške za analizu. Svi ti čimbenici razlikuju učenike koji ne pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku od onih koji pohađaju. Stoga bi prihvatljivo bilo zaključiti da u tome slučaju ti isti učenici, koji

pohađaju izvanškolsku glazbenu poduku, više preferiraju klasičnu glazbu. Već prije provedena istraživanja (Moore i Johnson, 2001; Hargreaves, Comber i Colley, 1995) idu tome u prilog.

4.4. Poznatost i preferencija klasične glazbe

Da bi se istražilo postoji li razlika u preferenciji klasične glazbe s obzirom na to je li učenicama i učenicima skladba poznata ili nije, napravljen je Mann-Whitneyev test. Rezultati se nalaze u Tablici 6.

Tablica 6. Preferencije prema klasičnoj glazbi s obzirom na poznatost skladbi

Skladba	Poznata Prosječni rang N	Nepoznata Prosječni rang N	Mann- Whitneyjev U	p
1. P. Iljič Čajkovski: <i>Koncert za klavir i orkestar br. 1 u b-molu, op. 23</i>	285,78 341	205,34 175	20534	0,001
2. L. van Beethoven: <i>Patetična sonata, op. 13, br. 8, 1. stavak</i>	389,91 59	241,54 457	5728,5	0,001
3. K. Penderecki: <i>Tužaljka za žrtve Hirošime</i>	370,76 83	236,98 433	8652	0,001
4. J. S. Bach: <i>Brandenburški koncert br. 2, 1. Allegro</i>	286,57 276	226,22 240	25372,5	0,001
5. W. A. Mozart: <i>Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525</i>	259,08 503	236,08 13	2978	0,514
6. C. Debussy: <i>Preludij za poslijepodne jednog fauna, L 86</i>	337,05 98	240,08 418	12784,5	0,001
7. F. Chopin: <i>Nokturno, op. 9, br. 2</i>	288,60 391	164,33 125	12666,5	0,001
8. A. Vivaldi: <i>Proljeće, op. 8 RV 269, 1. Allegro</i>	262,25 499	148,29 17	2368	0,001

9. G. Gershwin: <i>Rapsodija u plavom</i>	306,27 259	210,36 257	20908,5	0,001
10. F. Mendelssohn: <i>San Ivanjske noći, Svadbeni marš, op. 61</i>	262,57 491	178,52 25	4138	0,002
11. L. Boccherini: <i>Menuet, op. 11, br. 5 (G 275)</i>	321,12 223	210,84 293	18705	0,001
12. J.-P. Rameau: <i>Kokoš</i>	323,68 113	240,22 403	15404	0,001
13. G. Fauré: <i>Pavana, op. 50</i>	322,90 155	230,85 361	17995	0,001
14. P. Boulez: <i>Strukture I</i>	342,40 92	240,29 424	11785	0,001
15. M. Ravel: <i>Bolero</i>	296,71 290	209,46 226	21688	0,001

Učenici i učenice više preferiraju poznate skladbe u odnosu na nepoznate skladbe, a to je potvrđeno na 14 skladbi. Izuzetak je jedna skladba (W. A. Mozart: *Mala noćna muzika (Serenada br. 13 za gudače u G-duru) K 525*). Time je potvrđena četvrta hipoteza. Kao i kod istraživanja glazbenih preferencija učenika osnovne škole prema klasičnoj glazbi (Mendiković, 2018) i iz tih je rezultata vidljivo da poznavanje glazbenoga djela ima velik utjecaj na glazbene preferencije.

Poznatost je neke skladbe usko povezana s ponavljanjem slušanja te skladbe. Kako je već ranije spomenuto (Ward, Goodman i Irwin, 2014) ljudi nesvjesno odabiru skladbe koje su im poznate i samim time pokazuju veću preferenciju. Stoga, ne čudi da u ovome istraživanju kao i u prethodnim istraživanjima (Williams, 2016; Demorest i Schultz, 2004; Johnston, 2016; Hamlen i Shuell, 2006, Vidulin, Plavšić i Žauhar, 2020) zaključujemo da ponovljeno slušanje skladbi uvjetuje poznavanje skladbe koja pak ima značajan utjecaj na glazbene preferencije.

5. ZAKLJUČAK

Glazbene su preferencije važna tema rasprave glazbenih pedagoga. Zbog spoznaje kakvu glazbu naši učenici više preferiraju i zašto preferiraju baš nju, možemo preduhitriti određena ponašanja i utjecati kratkoročno na učeničke preferencije, ali dugoročno i na stavove prema glazbi.

Cilj je istraživanja bio na uzorku učenika različitih škola (osnovne i srednje škole) utvrditi utjecaj dobi, roda, izvannastavne glazbene poduke i poznatosti na glazbene preferencije prema klasičnoj glazbi. Istraživanje je potvrdilo tri od četiri postavljene hipoteze – povezanost dobi, roda i poznatosti s glazbenom preferencijom – i djelomično jednu – povezanost izvannastavne glazbene poduke i glazbene preferencije.

Kao najveći utjecaj glazbene preferencije pokazala se varijabla poznatosti, a ona je ujedno i jedina od ispitanih varijabli na koju se u nastavi glazbe može utjecati. Ona u praktičnome smislu znači da će učenici preferirati glazbu koju su više puta čuli. Prema Nastavnom planu i programu (2006) predviđeno je aktivno slušanje glazbenoga djela kao središnje aktivnosti nastave glazbe. Ono se najčešće provodi tako da učenici djelo koje čuju povežu s obilježjima pojedine skladbe: imenom skladatelja, nazivom skladbe, tempom, dinamikom, izvođačima (identificiranje instrumenta pojedinačno i instrumentalnih sastava, glasovi), glazbenim vrstama i oblicima i naposljetku uočavanjem ritamskih, melodijskih i harmonijskih specifičnosti (Vidulin, Plavšić i Žauhar, 2019). Iste autorice (2020) donose prijedlog nadogradnje postojećega aktivnog slušanja glazbe na nastavi, a on je gotovo isključivo spoznajnoga pristupa te samostalno ne doprinosi potpunom glazbenom doživljaju. Zato predlažu model spoznajno-emocionalnoga slušanja glazbe prema kojemu se učenicima usmjerava pažnja na različite aspekte glazbenoga doživljaja (glazbenoga i izvanglazbenoga) te se pomoću takvoga pristupa može utjecati na mogućnost da pojedinac prihvati neku skladbu kao svoju, što dugoročno može utjecati i na povećanje preferencija prema toj glazbi.

Zbog usredotočenosti učitelja i nastavnika na točnoj identifikaciji brojnih glazbenih djela koja se prema nastavnom planu u pojedinom razredu trebaju obraditi, često se zanemaruje vid višestrukoga ponavljanja slušanja pojedinih

skladbi. Ako se i zadovolji potreba za višestrukim ponavljanjem slušanja, tada je to gotovo uvijek u funkciji detekcije obilježja pojedine skladbe, a ne u funkciji stvaranja glazbenih preferencija. Hedden (1981) zaključuje da bi učitelji glazbe u svome radu trebali usvojiti određene strategije kada žele utjecati na glazbene preferencije svojih učenika, kao što je učestalo ponavljanje slušanja skladbi da bi izvršili pozitivan utjecaj na preferenciju učenika prema tim skladbama. Štoviše, prema prikazanim istraživanjima, učitelj će biti uspješniji u modificiranju učenikovih preferencija ako skladbu ponavljano sluša šest do osam puta tijekom polugodišta. No, dovoljno je već i samo učestalo ponavljanje skladbi da bi se postigao rezultat.

Da bi se dobio navedeni rezultat, prijedlog je da se na nastavi osigura slušanje glazbenih djela ne samo na satu na kojem se to djelo obrađuje i ne samo u svrhu identifikacije glazbenog djela, već da se djela višekratno slušaju kroz cijelo polugodište, cijelu školsku godinu, a na poslijetku da se provlače kroz razrede, od prvoga razreda osnovne škole pa sve do četvrtoga razreda srednje škole. Kod takvoga načina ponovljenoga slušanja od velike koristi može biti mogućnost prijenosa glazbenih preferencija (Johnston, 2016), odnosno, grupiranje sličnih glazbenih djela te je moguća veća vjerojatnost da će učenici preferirati primjerice glazbu iz istog glazbeno-stilskoga razdoblja ako jednu skladbu opetovano slušaju. Također, korisno je uvesti i već navedeni spoznajno-emocionalni pristup u slušanju glazbe na nastavi da bi učenici na osobnoj razini stvorili poveznicu sa skladbama koje slušaju i tako razviti veće preferencije prema klasičnoj glazbi.

Nedostatke u istraživanju uočavamo u nekim varijablama koje se nisu ispitivale poput utjecaja vršnjaka, socioekonomskoga statusa i osobina ličnosti učenika. Možemo reći da utjecaj dobi nije izolirana varijabla koja je samostalno u direktnoj korelaciji s glazbenim preferencijama, već na nju djeluje okolina (obitelj i vršnjaci, kulturno okruženje) i bilo bi ju korisno implementirati u buduća istraživanja. Također, vremenski je period održavanja istraživanja (kraj školske godine) mogao utjecati na dobivene rezultate – učenici su pod većim stresom završetka razreda i pisanjem ispita te je moguće da pod takvim utjecajima nisu davali odgovore koje bi davali da su ispitivani na početku školske godine.

Svi ti navodi glazbenim pedagogima mogu biti nit vodilja prema kojoj će pomalo istraživački i znatiželjno pristupati pojedinom razredu, a u konačnici i

pojedinom učeniku, da bi otkrili njihove glazbene preferencije i tako znali osmisliti pristup kojim će učenicima približiti klasičnu glazbu.

6. LITERATURA

- Bonneville-Roussy, A., Rentfrow, P. R., Xu, M. K., & Potter, J. (2013). Music through the ages: trends in musical engagement and preferences from adolescence through middle adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(4), 703-717.
- Brđanović, D. (2014). Glazbene preferencije učenika srednje glazbene škole. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 154(1-2), 47-64.
- Clark, S. S., & Giacomantonio, S. G. (2015). Toward predicting prosocial behavior: music preference and empathy differences between adolescents and adults. *Empirical Musicology Review*, 10(1), 50-65.
- Colley, A. (2008). Young people's musical taste: relationship with gender and gender-related traits. *Journal of Applied Social Psychology*, 38(8), 2039-2055.
- Delsing M. J. M. H., Ter Bogt T. F. M., Engels R. C. M. E., & Meeus W. H. J. (2008). Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality*, 22, 109-130.
- Demorest, S., & Schultz, S. J. M. (2004). Children's preference for authentic versus arranged versions of world music recordings. *Journal of Research in Music Education*, 52(4), 300-313.
- Dobrota, S., & Ćurković, G. (2016). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 52(15-16), 105-114.
- Dobrota, S., & Mikelić, M. (2012). Glazbene preferencije učenika prema glazbi različitog tempa. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 19(2), 137-146.
- Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2014). Students' musical preferences: the role of music education, characteristics of music and personality traits. *Croatian Journal of Education*, 16(2), 363-384.

- Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2016). *Zašto volimo ono što slušamo: glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2017). Music preferences with regard to music education, informal influences and familiarity of music amongst young people in Croatia. *British Journal of Music Education*, 34(1), 41-55.
- Dobrota, S., Reić Ercegovac, I., & Habe, K. (2019). Gender differences in musical taste: the mediating role of functions of music. *Društvena istraživanja*, 28(4), 567-586.
- Elvers, P., Omigie, D., Fuhrmann, W., & Fischinger, T. (2015). Exploring the musical taste of expert listeners: musicology students reveal tendency toward omnivorous taste. *Frontiers in Psychology*, 6, 1252.
- Freitas, C., Manzato, E., Burini, A., Taylor, M. J., Lerch, J. P., & Anagnostou, E. (2018). Neural correlates of familiarity in music listening: a systematic review and a neuroimaging meta-analysis. *Frontiers in neuroscience*, 12, 686.
- Getz, L. M., Marks, S., & Roy, M. (2014). The influence of stress, optimism, and music training on music uses and preferences. *Psychology of Music*, 42(1), 71-85.
- Ginocchio, J. (2009). The effects of different amounts and types of music training on music style preference. *Bulletin of the Council for Research in Music Education, University of Illinois Press on behalf of the Council for Research in Music Education*, 182, 7-18.
- Gürgen, E. T. (2016). Musical preference and music education: musical preferences of Turkish university students and their levels in genre identification. *International Journal of Music Education*, 34(4), 459-471.
- Habe, K., Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2018). The structure of musical preferences of youth: cross-cultural perspective. *Musicological Annual*, 54(1), 141-156.
- Hallam, S. (2017). Musical identity, learning and teaching. In: R. MacDonald, D. J. Hargreaves, & D. Miell (Eds.) *Handbook of Musical Identities* (475-492). Oxford: Oxford University Press.
- Hamlén, K. R., & Shuel T. J. (2006). The effects of familiarity and audiovisual stimuli on preference for classical music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 168. 21-34.

- Hargreaves, D. J., Comber, C., & Colley, A. (1995). Effects of age, gender and training on musical preferences of british secondary school students. *Journal of Research in Music Education*, 43(3), 242-250.
- Hargreaves, D. J., Miell, D. E., & MacDonald, R. A. R. (2005). How do people communicate using music? In: D. E. Miell, R. A. R. MacDonald, & D. J. Hargreaves (Eds.), *Musical Communication* (pp. 1-25). Oxford: Oxford University Press.
- Hargreaves, D. J., Miell, D. E., & MacDonald, R. A. R. (Eds.) (2012). *Musical imaginations*. Oxford: Oxford University Press.
- Hargreaves, D. J., North, A. C., & Tarrant, M. (2006). Musical preference and taste in childhood and adolescence. In: G. E. McPherson (Ed.), *The child as musician: A handbook of musical development* (pp. 135-154). New York: Oxford University Press.
- Hargreaves, D. J., North, A. C., & Tarrant, M. (2015). How and why do musical preferences change in childhood and adolescence? The child as musician: A handbook of musical development. *Oxford Scholarship Online*, 303-322.
- Hash, P. M. (2009). Undergraduate non-music major preferences for western art music. *Contributions to Music Education, Ohio Music Education Association*, 36(1), 9-24.
- Hedden, S. K. (1981). Music listening skills and music listening preferences. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 65, 16-26.
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*, 2020. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=53130>
- Johnston, R. (2016). The effect of repetition on preference ratings for select unfamiliar musical examples: does preference transfer? *Psychology of Music*, 44(3), 514-526.
- Kim, J. (2011). Affective states, familiarity and music selection: power of familiarity. *International Journal of Arts and Technology*, 4(1), 74-89.
- Klaić, B. (1985). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije* (2019). Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- Lacković-Grgin, K. (2006). *Psihologija adolescencije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lafuente, M. J., Grifol, R., Segarra, J., Soriano, J., Gorba, M. A., & Montesinos, A. (1998). Effects of the Firststart method of prenatal stimulation on psychomotor

- development: the first six months. *Journal of Prenatal and Perinatal Psychology and Health*, 12(3-4), 197-208.
- LeBlanc, A. (1982). An interactive theory of music. *Journal of Music Therapy*, 19(1), 28-45.
- Madsen, C. K., Geringer, & J. M. (2015). Responses of multi-aged music students to mid-20th-century art music: a replication and extension. *Journal of Research in Music Education*, 63(3), 336-348.
- Mendiković, A. (2018). *Glazbene preferencije učenika osnovne škole prema klasičnoj glazbi*. Završni rad, Pula: Muzička akademija u Puli, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Moore, R., & Johnson, D. (2001). Effects of musical experience on perception of and preference for humor in western art music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (149), 31-37.
- Nasman, C. D. (2015). *Third-, fourth-, and fifth-graders' preferences for world musics in relation to musical characteristics and familiarity*. PhD dissertation. Indiana University Jacobs School of Music.
- Nastavni plan i program* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- North, A. C., Hargreaves, D. J., & O'Neill, S. A. (2000). The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology*, 70(2), 255-275.
- Peery, J. C. & Peery, I. W. (1986). Effects of exposure to classical music on the musical preferences of preschool children. *Journal of Research in Music Education*, 34(1), 24-33.
- Radočaj-Jerković, A., Škojo, T., & Milinović, M. (2018). Zborsko pjevanje kao oblik neformalnog učenja i njegov utjecaj na formiranje dječjih glazbenih preferencija. *Školski vjesnik*, 67(2), 311-329.
- Radoš, A. (2014). *Povezanost savjesnosti i glazbenih preferencija*. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet
- Radoš, K. (2010). *Psihologija muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Reić Ercegovac, I., Dobrota, S., & Surić, S. (2017). Listening to music and music preferences in early adolescence. *Metodički obzori*, 12(2017)1, 24, 6-23.
- Rentfrow, P. J., Goldberg, L. R., & Levitin, D. J. (2011). The structure of musical preferences: A five-factor model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(6), 1139–1157.

- Rideout, V., Foehr, U., & Roberts, D. (2010). *Generation M2: Media in the lives of 8- to 18-year-olds*. Victoria: Henry J. Kaiser Foundation.
- Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Strossmayera u Osijeku, Pedagoški fakultet Osijek.
- Rubin, K. H., Bukowski, W. M., & Parker, J. G. (2007). *Peer interactions, relationships and groups*. DOI: [10.1002/9780470147658.chpsy0310](https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0310)
- Schwartz, K. D., & Fouts, G. T. (2003). Music preferences, personality style, and developmental issues of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(3), 205-213.
- Sokolov, T. (2018). *Glazba u vrtiću*. Diplomski rad, Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju.
- Škojo, T. (2019). Odnos glazbenih preferencija srednjoškolaca, glazbenog obrazovanja i sociodemografskih varijabli. *Metodički ogledi*, 26(2), 33-58.
- Šulentić Begić, J., & Begić, A. (2014). Glazbene preferencije učenika I. gimnazije u Osijeku. In: M. Brekalo, & I. Žužul (Eds.) *Međunarodni interdisciplinarni znanstveni skup kultura, društvo, identitet – europski realiteti*, (pp. 844-861). Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Odjel za kulturologiju. Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb.
- Šulentić Begić, J., Begić, A., & Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 28(1), 185-202.
- Teo, T., Hargreaves, D. J., & Lee, J. (2008). Musical preference, identification, and familiarity: a multicultural comparison of secondary students from Singapore and the United Kingdom. *Journal of Research in Music Education*, 56(1), 18-32.
- Trbojević, F. (2019). Kulturni kapital mladih: preferencije i transmisija popularnih glazbenih žanrova među studentima Sveučilišta u Zagrebu. *Medijska istraživanja*, 25(2), 45-67.
- Ullal-Gupta, S., Vanden Bosch der Nederlanden, C. M., Tichko, P., Lahav, A., & Hannon, E. E. (2013). Linking prenatal experience to the emerging musical mind. *Frontiers in systems neuroscience*, 7, 48.
- Vidulin-Orbanić, S. (2012). Utjecaj glazbene nastave na (glazbenu) kulturu učenika. In: Hrvatić, N., Klapan, A. (Eds.) *Pedagogija i kultura*, sv. 1 (pp. 419-430) Zagreb: Hrvatsko pedagoško društvo.

- Vidulin, S. (2013). Propitivanje ostvarenja cilja nastave glazbe u kontekstu vremena glazbene hiperprodukcije. *Arti musices*, 44(2), 201-226.
- Vidulin, S. (2018a). Međunarodni forum studenata glazbene pedagogije: od stjecanja kompetencija do oblikovanja osobnog identiteta studenata. In: M. Petrović (Ed.), *Muzički identiteti*. Zbornik radova s 20. pedagoškog foruma scenskih umetnosti (pp. 109-127). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Vidulin, S. (2018b). Sviranje u redovitoj nastavi glazbene kulture: glazbeno-pedagoške i metodičke implikacije. In: A. Bosnić i N. Hukić (Eds.) *Muzika u društvu* (pp. 128-144). Zbornik radova s 10. međunarodnog simpozija Muzika u društvu. Sarajevo: Muzikološko društvo Feredacije Bosne i Hercegovine, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu.
- Vidulin, S. (2020a). Music teaching in regular class and extracurricular music activities in Croatia: State and perspectives. *Hungarian Educational Research Journal*, 10(2), 143-154.
- Vidulin, S. (2020b). Glazba kao poticaj i stvaralački prostor: mogućnosti rada u redovitoj nastavi i izvannastavnim glazbenim aktivnostima. In: Nuhanović, S., Blekić, G. (Eds.) *Glazba kao poticaj*. Zbornik radova s Umjetničko-znanstvenog skupa 8. međunarodnog festivala harmonike "Bela pl. Panthy" (pp. 9-26) Slavonski Brod: Brodski harmonikaški orkestar "Bela pl. Panthy".
- Vidulin, S., & Cingula, S. (2016). Kompetencije učitelja za razvoj pjevačkog umijeća učenika u osnovnoj školi: metodički i vokalno-tehnički aspekti. *Muzika*, 20(2), 42-67.
- Vidulin, S., Delić, I. M. & Valić J. (2020). Influence of music on student's psychophysiological well-being. *The Journal of the Interdisciplinary Society for Quantitative Research in Music and Medicine*, 5, 74-100.
- Vidulin, S., Plavšić, M., & Žauhar, V. (2019). Usporedba spoznajnog i emocionalnog aspekta slušanja glazbe u glazbeno-pedagoškom kontekstu osnovne škole. *Metodički ogledi*, 26(2), 9-32.
- Vidulin, S., Plavšić, M., & Žauhar, V. (2020). *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi*. Pula, Rijeka: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Filozofski fakultet u Rijeci.
- Ward, M. K., Goodman, J. K., & Irwin, J. R. (2014). The same old song: the power of familiarity in music choice. *Marketing Letters*, 25(1), 1-11.

- Williams, M. L. (2016). *The influence of genre and musical training on continuous versus summative ratings of listener enjoyment and response times*. Doktorska disertacija, Florida State University, College of Music.
- Williams, M. L. (2018). The influence of genre and musical training on ratings of listener enjoyment. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 217, 67-83.

PRILOZI

Prilog 1. Upitnik za osnovnu školu

Draga učenice/ učenice!

Pred tobom se nalazi anketni upitnik kojim ispitujemo tvoje preferencije prema klasičnoj glazbi. Molim te da iskreno odgovoriš na postavljena pitanja. Ispitivanje je anonimno, a prikupljeni podaci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe i neće se zlorabiti na bilo koji način.

Hvala ti na suradnji!

1. **Zaokruži** kojeg si spola:
 - a) muško
 - b) žensko
2. Koji razred pohađaš:
 - a) 2. razred
 - b) 5. razred
 - c) 8. razred
3. Pohađam ili sam pohađao glazbenu i/ili plesnu školu ili privatnu glazbenu poduku:
 - a) ne
 - b) da
4. Poslušaj glazbene primjere. Ocijeni sljedeće glazbene primjere **zaokruživanjem** odgovarajuće brojke. Brojke znače:
1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se;
5 = jako mi se sviđa
Također, za pojedinu skladbu zaokruži DA ili NE, ako ti je skladba poznata ili nije.

<i>Glazbeni primjer</i>	<i>Ocjene</i>					<i>Poznatost</i>	
1.	1	2	3	4	5	DA	NE
2.	1	2	3	4	5	DA	NE
3.	1	2	3	4	5	DA	NE
4.	1	2	3	4	5	DA	NE
5.	1	2	3	4	5	DA	NE
6.	1	2	3	4	5	DA	NE
7.	1	2	3	4	5	DA	NE
8.	1	2	3	4	5	DA	NE
9.	1	2	3	4	5	DA	NE
10.	1	2	3	4	5	DA	NE
11.	1	2	3	4	5	DA	NE
12.	1	2	3	4	5	DA	NE
13.	1	2	3	4	5	DA	NE
14.	1	2	3	4	5	DA	NE
15.	1	2	3	4	5	DA	NE

Prilog 2. Upitnik za srednju školu

Tijekom istraživačkog postupka od vas će se tražiti da ispunite upitnik koji sadrži pitanja o glazbenim preferencijama glazbenih primjera koje ćete slušati. U upitnik su uključena i neka pitanja o vašim općim demografskim podacima, međutim podatak o vašem imenu se u upitniku od vas nigdje ne traži.

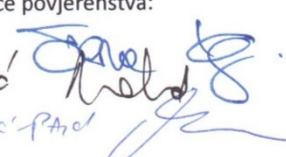

Molimo da na pitanja odgovarate što spontanije i što iskrenije možete te da ne izostavite niti jedno pitanje. No ako odlučite da na neka pitanja ne želite odgovoriti to ne morate učiniti i za to nećete snositi nikakve posljedice. Ako nastavite s ispunjavanjem upitnika, potvrđujete da ste informirani o istraživanju i da pristajete sudjelovati u njemu.

1. **Zaokruži** kojeg si spola:
 - a) muško
 - b) žensko
2. Koji razred pohađaš:
 - a) 2. razred
 - b) 4. razred
3. Pohađam ili sam pohađao glazbenu i/ili plesnu školu ili privatnu glazbenu poduku:
 - a) ne
 - b) da
4. Poslušaj glazbene primjere. Ocijeni sljedeće glazbene primjere **zaokruživanjem** odgovarajuće brojke. Brojke znače:

*1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se;
5 = jako mi se sviđa*

<i>Glazbeni primjer</i>	<i>Ocjene</i>					<i>Poznatost</i>	
1.	1	2	3	4	5	DA	NE
2.	1	2	3	4	5	DA	NE
3.	1	2	3	4	5	DA	NE
4.	1	2	3	4	5	DA	NE
5.	1	2	3	4	5	DA	NE
6.	1	2	3	4	5	DA	NE
7.	1	2	3	4	5	DA	NE
8.	1	2	3	4	5	DA	NE
9.	1	2	3	4	5	DA	NE
10.	1	2	3	4	5	DA	NE
11.	1	2	3	4	5	DA	NE
12.	1	2	3	4	5	DA	NE
13.	1	2	3	4	5	DA	NE
14.	1	2	3	4	5	DA	NE
15.	1	2	3	4	5	DA	NE

Prilog 3. Potvrda povjerenstva za procjenu etičnosti istraživačkog nacrta

Odluka povjerenstva za procjenu etičnosti istraživanja ²	
Predloženi nacrt istraživanja: DIPLOMSKI RAD O GLAZBENIM PREFERENCIJAMA UČENIKA I UČENICA	
1) ☒ odobrava se kao etički prihvatljiv	
2) ☐ predlažu se sljedeće dorade da bude etički prihvatljiv:	
Članovi/članice povjerenstva:	
1. IZV. PROF. DR. SC. KRENIJA ČERNEŠ	
2. IZV. PROF. DR. SC. LADJA JUKAČKOVIĆ	
3. IZV. PROF. DR. SC. MIRJANA RADSTIĆ PAČIĆ	
Datum zaprimanja zamolbe: 19.2.2019.	
Datum donošenja odluke: 25.2.2019.	
Datum slanja obavijesti: 5.3.2019.	

² ispunjava povjerenstvo

SAŽETAK

U radu su istražene glazbene preferencije učenika osnovne i srednje škole prema klasičnoj glazbi. U istraživanju je ispitana (a) povezanost između dobi i preferencije prema klasičnoj glazbi, (b) razlika između učenika i učenica u odnosu na preferencije klasične glazbe, (c) razlika između učenika koji pohađaju izvanškolsku poduku i onih koji je ne pohađaju u preferenciji klasične glazbe i (d) povezanost poznatosti glazbenih ulomaka i preferencije prema klasičnoj glazbi. 15 glazbenih ulomaka klasične glazbe iz različitih glazbeno-povijesnih razdoblja predstavljeno je uzorku od 238 učenika drugih, petih i osmih razreda osnovne škole te 278 učenika drugih i četvrtih razreda srednje škole.

Dobiveni rezultati upućuju na to da mlađi učenici u odnosu na starije pokazuju veće sklonosti prema klasičnoj glazbi – od osme do osamnaeste godine života preferencija je u blagom padu. Uočena je rodna razlika u preferenciji klasične glazbe – učenice u odnosu na učenike više preferiraju klasičnu glazbu. Nadalje, varijabla pohađanja izvanškolske glazbene poduke nije se pokazala kao značajan prediktor preferencija klasične glazbe, dok su prema poznatim skladbama učenice i učenici pokazali veću preferenciju.

Ključne riječi: glazbene preferencije, dob, rod, izvanškolska glazbena poduka, poznatost, klasična glazba, osnovna škola, srednja škola, LeBlancov model

ABSTRACT

The paper investigates the musical preferences of primary and secondary school students towards classical music. The study examined (a) the relationship between age and preferences for classical music, (b) the difference between male students and female students in relation to classical music preferences, (c) the difference between students who attend extracurricular education and those who did not attend towards classical music preferences music and (d) the connection of familiarity of musical passages and preferences for classical music. 15 musical fragments of classical music from different musical-historical periods were presented to a sample of 238 second, fifth and eighth grade elementary school students and 278 second and fourth grade high school students.

The obtained results indicate that younger students show greater inclinations towards classical music compared to older ones – from the age of eight to eighteen, the preference is in a slight decline. There is a gender difference in the preference of classical music – female students prefer classical music over male students. Furthermore, the variable of attending extracurricular music instruction did not prove to be a significant predictor of classical music preferences, while students showed greater preference to well-known compositions.

Keywords: musical preferences, age, gender, extracurricular music education, familiarity, classical music, primary school, secondary school, LeBlanc model